

MEVSİMLİK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

ÖYKÜMEN

ARDA TUĞASAYGI ENES TUTUK ERDİNÇ BAŞARAN EZGİ DALAN
FAZLI BUĞU GİZEM ÇETİN KEVSER ÖZDAMAR MEHMET EMİN ÜNAL
MUHAMMET ÇAVDAR SİNEM UĞURLAR SULTAN MURAT TAHA ÇAĞLAR OĞLU
YUSUF KARA YAKUPHAN GÜLEÇ YUNUS EMRE ÇAVUŞ

04

EDİTÖRDEN

Mehmet Emin Ünal

06

ÖYKÜNÜN RESMİ

Kevser Özdamar

07

SESSİZ BİR BAHTİYAR

Yusuf Kara

09

ASUMAN

Erdoğan Başaran

12

METROBÜS CEHENNEMİ

Arda Tuğasaygı

18

VEDA

Sultan Murat

23

MASA SANDALYE KARTON

Enes Tutuk

26

GERİCİLER (III. KISIM)

Gizem Çetin

32

ÇÜRÜYEN ELMASLARIN ŞARKISI

Sinem Uğurlar

34

RÖPORTAJ: MUHAMMET
ÇAVDAR-EKMEK ARASI KEDER
VE ÖTESİ

Kevser Özdamar

38

GÖLGEDE KALANLAR SERİSİ:
TOMRİS UYAR

Ezgi Dalan

46

ÖYKÜ YAZMAK HİKAYE OLMAK:
GECE DÜŞÜNCE KULÜBÜ

Taha Çağlaroğlu

49

ELLERİNDE YÜREK TAŞIYAN
YOLCULAR (I)

Fazlı Buğu

56

BURHAN TAT'IN GÖLGEDEYDİ
GÜNEŞ KİTABI ÜZERİNE

Kevser Özdamar

59

KAYBETME KORKUSU VE
EYLEMSİZLİK

Mehmet Emin Ünal

62

ÖYKÜMEN KÜTÜPHANE

Yakuphan Güleç

66

ÖYKÜMEN SÖZLÜK

Ezgi Dalan

68

ÖYKÜLENS

Kevser Özdamar

Öykümen

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

YAKUPHAN GÜLEÇ

YAYIN KURULU SORUMLUSU

MEHMET EMİN ÜNAL

YAYIN KURULU

AHMET ERGİN

EZGİ DALAN

KEVSER ÖZDAMAR

ZEMZEM GÜL

KAPAK GÖRSELİ

YUNUS EMRE ÇAVUŞ

ARKA KAPAK GÖRSELİ

Associated Press (AP)

GÖRSEL YÖNETMEN

AYŞEGÜL GÜL

TASARIM VE MİZANPAJ

AHMET YETİK

YAKUPHAN GÜLEÇ

SOSYAL MEDYA SORUMLUSU

SÜLEYMAN ÇINAR

SOSYAL MEDYA

@oykumenedebiyat

oykumenedebiyat.com

© Her hakkı saklıdır.
mevsimlik yayımlanır.

Hikâyenin Sınırları, Paylaşımın Eşiği

Anlatmak bir ihtiyaçtır. İnsan, yaşadıklarını anlamlandırmak için anlatır. Kelimelerle bir dünya kurar ve o dünyada kendine, başkalarına yer açar. Ancak anlatmanın da bir sınırı olmalı. Her şeyi paylaşmak, kıymetli hikâyemizin üzerine düşen bir gölgeye dönüşebilir; anlatımızı güçlendirmek yerine onu görünmez kılabilir.

Günümüzde hikâye anlatıcılığı, özellikle dijital çağın etkisiyle, mahremiyet ile teşhirin iç içe geçtiği bir alana dönüştü. “Kendi hikâyeni anlat” söylemiyle herkes, en özel anlarını, en derin kırılmalarını gözler önüne sermeye başladı.

Oysa bir öykü, yalnızca anlatanın iç dünyasının rastgele bir dökümü değildir. Etkili bir anlatı, süzgeçten geçirilmiş, işlenmiş ve derinleştirilmiş olmalıdır. Güçlü bir hikâye, sadece cesur itiraflarla değil, doğru yerde susmayı bilmekle de anlam kazanır. Ancak bazen öyle metinlerle karşılaşırız ki, okur olarak bir noktadan sonra sarsılmak yerine rahatsız oluruz. Çünkü anlatının içtenliği, yazar ve okur arasında farkında olmadan dayatılan bir mahremiyet paylaşımına dönüşebilir. İşte tam da bu noktada hikâyenin gücü zayıflar.

Bilinçli bir anlatı, yalnızca anlatıcının iç dünyasını boşaltmak için değil, onu işleyerek, dönüştürerek ve paylaşmaya değer kılarak ortaya koymak için vardır. Ancak bugün, edebiyat da dahil olmak üzere pek çok alanda mahremiyetin sınırları giderek bulanıklaşıyor. Hikâye bir iç dökme alanına mı dönüşmeli, yoksa süzgeçten geçirilmiş bir bilinçle mi şekillenmeli? Bu kritik soru çoğu zaman göz ardı ediliyor.

Bir yazarın sorumluluğu yalnızca ne anlatacağını seçmek değil, anlatının okurla nasıl bir bağ kuracağını da öngörmektir. Hikâye, her şeyin döküldüğü bir günlüğe dönüşmemelidir. Zira sanat, her şeyden önce bir dönüşüm alanıdır; yaşananları rastgele aktarmak yerine onları seçerek, işleyerek ve anlamlandırarak yeniden kurar.

Bu bakış açısıyla, hikâyenin ve onu inşa eden anlatıcının, kendisinden başlayarak çevresine doğru dönüştürücü bir güce sahip olduğuna inanıyoruz.

Bu anlayışla hazırladığımız yeni sayımızın, okurlarımıza yeni ufuklar kazandırmasını ümit ederiz.

Öykümen Edebiyat'ın 19. sayısında 7 öykü sizleri beklerken bu öykülerin ikisini tefrika olarak okurlarımıza sunuyoruz.

Bu sayımızda Kevser Özdamar yazar Muhammet Çavdar ile Ekmek Arası Keder kitabı üzerine bir söyleşi gerçekleştirdi. Öykü Yazmak Hikâye Olmak bölümümüzde ise Taha Çağlaroğlu Geceye Düşen Orkide kitabında yer alan uzun öyküsü Gece Düşünce Kulübü hakkında yazdı.

Kevser Özdamar, bu sayımızda Burhan Tat'ın Gölgedeydi Güneş kitabını inceliyor.

Ezgi Dalan Gölgede Kalanlar Serisi'ne Tomris Uyar'ı konuk ederken Öykümen Kütüphane, Öykümen Sözlük ve Öykülens'te her zaman ki yerinde okurlarımızı bekliyor.

Dergimiz bu sayımızdan itibaren mevsimlik dönemlerde çıkacağını belirtmek isteriz.

Tüm okurlarımıza iyi okumalar dileriz.

Mehmet Emin Ünal

YAYIN KURULU SORUMLUSU

ÖYKÜNÜN RESMİ
KEVSER ÖZDAMAR

SESSİZ BİR BAHTİYAR
YUSUF KARA

Sessiz Bir Bahtiyar

Yusuf Kara

ÖYKÜ

Küçük tüpe sürekli zam mı geliyor, yoksa zaman çok hızlı mı ilerliyor? Hep bunu düşünüyordu sabahları çay demlerken evinde, emekli öğretmen Bahtiyar Hoca.

Ne zaman emekli oldu, nasıl geçti onca sene ne de hızlı akıp gidiyordu ömür. Eşi öleli beş yıl olmuştu; emekli olalı ise dört yıl geçti. Eşinin vefatından sonra emekli olmayı seçmiş ve görev yaptığı en son köy olan Konya/Soğukkuyu köyünde kalmıştı. Sağlık sorunları nedeniyle çocukları olmamıştı, eşi çok üzülmüştü bu duruma ve bu yüzden belki de ilkokul öğretmenliğini seçmiş, çocuklar ile hasret giderip onların gelişip büyümelerine şahitlik etmişti memuriyeti boyunca.

Bahtiyar Hoca'nın her günü, sükûnet ve bir tür teslimiyetle başlardı. Sabahın erken saatlerinde, güneş henüz doğarken, küçük penceresinden içeri süzülen

ilk ışıkla uyanırdı. Gözlerini açtığında, hafifçe doğrulur, içinden geçenleri Yaradan'a sunardı. Dua ederken her defasında aynı cümleyi tekrar ederdi: "Rabbim, unutulmuşlara merhamet eyle." Kahvaltısı sadeydi: bir dilim ekmek, biraz zeytin, bir bardak çay. Sessizlik, evde en belirgin ses olurdu. Sanki duvarlar bile onun bu yalnız yürüyüşünü saygıyla izler, sessizliği bozmaktan kaçınırdı.

Eşinin vefatından hemen sonra kendi kendine yetebilmeyi, hayata tutunabilmeyi öğrenmiş ya da kabullenmiş bir ihtiyar delikanlıydı artık

Bahtiyar öğretmen. Yaşı ilerlemiş olsa da her sabah erkenden kalkar, çayını demler, penceresinden dışarı bakardı. Sabahın huzurlu sessizliği ve köy yaşamı ona hayatın karmaşasından bir nebze olsun uzaklaşma fırsatı verirdi. Ama Bahtiyar Öğretmen'in sabahları erken saatlerde yaptığı başka bir şey daha vardı. Her gün erken saatlerde çaydan sonra köyün az uzağındaki ilçeye arabası ile gider, yoldan çiçekler toplar ve ilçe mezarlığına uğrardı. Kimsenin pek uğramadığı, yalnızca bayramdan bayrama ziyaret edilen bir yerdi burası. Ama Bahtiyar Hoca her sabah oraya giderdi. Yanına aldığı ufak bir dua kitabı, biraz su ve bir avuç çiçekle mezarlığın yolunu tutar, çocuk mezarlarını ziyaret ederdi. Mezarlığa vardığında önce kapıda bir süre durur, içinden bir dua okur ve sonra yavaşça adım atardı. Burası onun için huzurun ve sükûnetin yeri idi. Yıllarca öğretmenlik yapmış, hayatının her köşesinde çocuklarla ilgilenmişti ve onların gürültülerine katlanmış belki de kızıp sinirlenmiş ama hep sevmişti çocukları. Şimdi ise burada ölmüş çocukların sessizliğiyle baş başaydı. Kimin mezarı olduğuna bakar, orada yatan çocuğun ruhuna bir Fatıha okurdu. "Belki unuttular bu mezarı, belki kimsenin haberi bile olmadı." derdi içinden. Çiçekleri mezar taşının yanına bırakıp dua ederdi. Her

mezarın başında farklı bir hikâye düşünürdü: "Bu mezarda yatan kimdi acaba? Belki bir çiftçi, belki bir öğretmen, belki bir doktor olacaktı ama olamadı der sessizliğe bürünürdü, bu sayede hem ölüleri hem de yaşamı hatırlardı. Onun için ölüm bir son değil, başka bir başlangıçtı; tıpkı her sabahki mezarlık ziyaretinin ardından güne yeniden başlaması gibi.

Mezarlıktan ayrılırken, her zaman olduğu gibi son bir kez geriye bakar, "Yarın yine geleceğim çocuklar, der gibi bir bakış atardı. Eve döndüğünde öğlen yemeğini yer, bir süre dinlenirdi. Kısa süreli uykudan sonra, eline eski bir kitabı alır, ya da bazen sadece penceresinden dışarı bakarak vakit geçirirdi. Yıllar onu yavaşlatmıştı ama ruhu hala o genç öğretmenin enerji dolu haliyle dualar ediyordu.

Her gün bir diğerinin aynı gibi görünse de, Bahtiyar Hoca'nın mezarlıkta geçirdiği bu vakit, onun için her gün yeniden doğmak gibiydi. O, unutulmuş çocukların ruhlarına yalnız olmadıklarını hatırlatırken, aslında kendi ruhunu da teskin ediyordu.

Bahtiyar Hoca'nın bir günü böyle geçerdi: Sükûnet, dua, anılar ve biraz da çay eşliğinde...

Asuman

Erdiñ Başaran

EDİTÖR:
EZGİ DALAN

“

Elimi karnıma götürüyor ve küçük
Asuman'a sesleniyorum:
“Günaydın biricik kızım...”

Bu gece otuz beşinci yaş günüm. Ne demiş Cahit Sıtkı Tarancı; Yaş otuz beş! Yolun yarısı eder. Dante gibi ortasındayız ömrün. Geçen bu ömür, kalan diğer ömrümün fragmanıysa ne ala. Gebeliğimin kırkinci haftasındayım. Doktorum, bir haftaya kalmaz doğum gerçekleşir, diyor. Bulantılarım eskisi gibi sık gerçekleşmiyor. Bazen tam uykuya dalacakken irkiliyorum. Sanırım eskiden kalma bir alışkanlık. Uykuya dalmak şimdilerde öyle kolay olmuyor. Geceleri kahve içmek uyku kaçırır lafügüzahını kulak arkası edip çok güzel bir kahve ısmarlıyorum kendime gecenin köründe. Şekersiz. Acıyı seviyorum çünkü damak tadım böyle. Çekiyorum bir sandalye ve oturuyorum penceremin dibine. Sokak lambasından yağan yağmuru seyrediyorum. Karla karışık. Yeri tutsa diyorum keşke ama nafile. Yağmur karı bastırıyor. Bu gece herkesin eşit şekilde ıslandığından emin değilim. Ne yazık ki bazılarımız daha fazla ıslanıyor. Bunu idrak etmek için evsiz olmaya gerek yok. Bu acı gerçek, gökyüzü maviliği kadar net. Bilhassa bazılarımız da haddinden fazla semsiye.

Bu bozuk düzen yağmurla kalsa yine iyi. Sen hiç bardaktan boşanırcasına yağan, soğuk, yağmur dolu bir gecede, tek başına henüz kendin bile

çocukken, kardeşine ablalık, annelik, babalık artık buna her ne deniliyorsa... Koruyup, kollayıp, hasta olmaması için uğraş verdin mi? Apansız aydınlıklar bir taraftan, kulakları yırtan şimşekler diğer taraftan. Bunu çoğu kişi bilir. Evsizler daha iyi. Keşke herkes bilse. Bazılarımız ne yazık ki empati duygusundan yoksun. Zenginlere hep bahar.

Yağmurlu havalarda başım dönüyor ıslanan çocukları düşünmekten. Kaldırımlar çırılçıplak. Mecbur ıslanacaksın. En az yeşiller kadar. Nedendir bilmem senin şu konuşmanı anımsıyorum: “Kızımız doğunca dünyanın en iyi ebeveynleri olacağız. Elini sıcak sudan soğuk suya koymayacağız. Zorluk görmeyecek, hep refah içinde yaşayıp büyüteceğiz. En iyi liselerde, en iyi üniversitelerde okutacağız biricik kızımızı.” Evet, aynen öyle olacak diyorum kendi kendime. Biricik kızım, benim ve teyzesinin yaşadığı çocukluğu, hayatı yaşamamalı. Hatta kimse yaşamamalı ama maalesef kimse anasını babasını seçemiyor. Annem küçük kardeşimi doğurup ölünce düşmüştük sokaklara. Babam olacak ayyaş, baba olamadı bize. Kendine bile bakamayan adamdan ne hayır gelirdi ki zaten. Bir süre sonra o da terk etti bizi. Kaldık Asuman’la bir başımıza sokaklarda. Daha yedi yaşında atılmışım bu zorlu

hayata. Bakmakla mükellef olduğum ufacık bir kardeşim. Ne yaparım, ne ederim diye düşünmekten kafayı yemek üzereyim. Çareyi kardeşim Asuman'ı yetiştirme yurdunun önüne bırakıp kaçmakta buluyorum. Kendimden nefret ediyorum. Hâlâ neden böyle bir şey yaptığımı anlamış değilim. Kızıyorum kendime. Ama çocukluk. Çocuk akli işte. İş işten geçti artık. Ne yapıyordur acaba Asuman şu an? On sekiz yaşına girince ayrılmış oradan. Ondan sonra haber alamadım. Bebek yaşta terk ettiğim kardeşim, reşit olunca annem gibi, babam gibi bu kez de o terk etti beni. Kızım öyle olmayacak. Ne annesi ne de babası onu terk etmeyecek. Ölüm olmadığı sürece tabii. Bütün bu tasavvurlarım sessiz sedasız omzuma dokunuşunla son buluyordu.

“Aşkım ne yapıyorsun gecenin bu saatinde tek başına? Neden uyumadın?” Yorgunluğumu, üzüntümü anlamış olacak ki ellerimi, ellerinin arasına aldı.

“Uyku tutmadı canım, ben de yağmuru seyredeyim dedim.”

“Canın sıkkın gibi, hayırdır bir şey mi oldu?”

“Yo, hayır. İyiyim. Sadece uyku tutmadı. Sen geç yatağa geliyorum ben.” Geçirdiğim çocukluktan bihaber olan Cemal, saçlarıma kondurduğu buse ile yatağa giderken bakakaldım arkasından.

Gün ağarıyor.

Elimi karnıma götürüyor ve küçük Asuman'a sesleniyorum:

“Günaydın biricik kızım...”

Metrobüs Cehennemi

Arda Tuğasaygı

EDİTÖR:
ZEMZEM GÜL

“

Bazen insanlar en beklemediğiniz şeyleri sergileyebilir. Biriyle tanıştığınızda ya da gördüğünüzde, henüz onunla ilgili bilginiz sıfıra yakinken, kafanızda o insanın ideal bir tanımını oluşturunuz ve ona inanmaya başlarsınız.

Aha, nakaratı geldi! Bu şarkı çok güzel!

Dokunsan donacağım. Sonunda oturabildim. İğrenç kokuyor. İnsanların bağırsakları metrobüste çalışmaya mı başlıyor anlamış değilim. Kıza bak. Güzelmiş. Saç rengi tam sevdiğim gibi. Geleceğim kadar karanlık. Ha ha ha ha! İğrenç espiyeydi. Kafama tüküreyim. Bu espiyeyi insanlar duysaydı herhalde, yerin yedi kat dibine girerdim. İyi ki duymadılar. Kulağında kulaklık var, müzik dinliyor. Ne dinliyor acaba? Azer Bülbül çıksa ne gülerdim ha! Acaba kaç yaşında? Sevgilisi var mı? Bilmiyorum. Boyu kısa ve zayıf. Yanındaki adam da onu izliyor. Pislik herif, sapık! Böyle insanları yeryüzünden silmek lazım. Adamın da ense tıraşı ne kötüymüş. Tişörtünde “*PERFECT*” yazıyor. İroniye bak ulan. Neyin *perfect* lan senin? Neyse, kız çok güzel. Ne renk terlik giyiyor acaba? Çiğ köfte sever mi? Kitap okuyor mu, okuyorsa araç mı kullanıyor, sayfanın köşesini mi kıvrıyor yoksa kaldığı sayfayı ezberliyor mu? Sorsam mı? Yok ya. Çok fazla insan izliyor. Sevmiyorum. Aynı ortamda bu kadar göz olmaması lazım. Dünyanın düzeni bozuluyor. Bir dakika ya, dünyanın düzeni mi olur lan? Hadi olmuş diyelim, çoktan bozulmuş olması gerekmiyor mu? Neyse! Kızın kulakları da kepçeymiş. Saçı neden o kadar uzun şimdi

anladım. Of ya.

İçimde intihar korkusu var. Sağımdaki adam telefonunda kıkır kıkır gülüyor. Neye gülüyorsun sen? Dur bi kafamı çevirip de bakayım. Salakça bir *sitcommuş*. *Sitcoma* gülmeyen bu dünyadaki tek insan olabilirim. Bir anne ve babadan, minicik bir kaza sonucu ya da beklenen bir şekilde doğmuş, gerçi kim çocuk ister ki, dünyadaki zeki, ha ha ha ha hiç güleceğim yoktu, yaşam formlarının salakça espiriler yapıp komik olmaya çalışması ve o iğrenilesi sıfatlarıyla bunu yapmaları. Tuhaf. Komik. Bir şeyin komik olmaması komik olabilir mi acaba. Aaa, yoksa insanlar da buna mı gülüyor? Komik olmaması komik, komikliğin kaynağı komik olmamasından geliyor, insanlar da komik diye adlandırılan bir şeyi izlediğinde hiç komik bulmadığı için komik buluyor ve sanki gerçekten komik olması gereken komikmiş gibi komikliğine kahkaha atıyor. Anladım. Acaba ben de güler miydim? Ne espri yaptı acaba da adam gülüyor? Saniyenin binde biri kadar baktığım sürede bir ev gördüm, birkaç tane de çocuk. Kesin *Big Bang Theory*'dir. Babam da izlerdi. Ben de izlerdim. Komikti ya gerçekten. Ön yargı kötü bir şey, bugün anladım. Lütfen yargıya varmadan önce düşünün ve gözlemleyin! İnsanların bunu duyması

gerek. Tüm insanlara bir mesaj vermek isteseydim bu olurdu herhalde. Ama bunu neden söylediğimi bilmemeleri gerek, utanıyorum.

Bir gülsen ağlayacağım bir gülsen. Gelecek istasyon Ayvansaray, Eyüpsultan. *Next station is* Ayvansaray, Eyüpsultan. Ayvan ne be? Biri bana çıkıp deseydi ki Ayvansaray'da oturuyorum, bir daha konuşmazdım onla. Bir isim ancak bu kadar utanılacak olabilir. Hayvanat bahçesi gibi. Acaba kız da orda inse ve indiği an bir anka kuşuna dönüşüp havalara yükselse. Ya da plot twist: Kız aslında erkekmiş ve kurt adama dönüşüp ulumaya başlıyormuş falan. Fantastik kitapları azaltmam lazım, anlaşıldı. Offff! Kız kafasını kaldırdı. Çenesinin altında ben var. Geçen gün benlerin aslında insanların önceki hayatlarında en çok öpüldükleri yer olduğuna dair hayatımda gördüğüm en saçma, gereksiz, mantıksız, sinir bozucu, gerçeklikten uzak, tuhaf, enteresan, cahilce yazılardan birini okumuştum. Benim de kulak mememde ben var. Biri birisi niye kulak memesinden öpsün, ne saçma! Gerçi, bu dünyada her türden insan var ya. İlla birinin kulak memesine dudaklarını değdirip minicik bir zaman aralığında emerek öpücük konduran ve sonrasında m ve c harflerinin birleşimi olan o tuhaf

ama tatlı sesi çıkartmayı seven birisi vardır. Kesin kızı izleyen sapık seviyordur, eminim! “*I am PERFECT because I kiss someone on their earlobes*”. Bazen beyin okuma gücümün sınırları zorladığına inanıyorum. Yüzyılın süper gücü devletimiz beyin okuyabildiğimi bilseydi, engizisyoncularını peşimden yollar mıydı acaba?

Kendimi bulacağım. Ayvansaray, Eyüpsultan. Bazen insanlar en beklemediğiniz şeyleri sergileyebilir. Biriyle tanıştığınızda ya da gördüğünüzde, henüz onunla ilgili bilginiz sıfıra yakınken, kafanızda o insanın ideal bir tanımını oluşturunuz ve ona inanmaya başlarsınız. Kafanızda kurduğunuz sahte gerçeklik, o insanın sizin beyninizdeki karşılığıdır ve bir şekilde aslında mükemmele yakındır, kusursuzdur. Siz, ideal görüntüyü oluştururken gerçekçi düşünmezsiniz, “nasıl biri olabilir”den ziyade, “ben nasıl biri olmasını istiyorum”dur çoğu zaman, ama siz bunu fark etmezsiniz elbette. Düşünce gücü öyle gariptir ki, bir insanın tek bir özelliğini gözlemleyerek tüm hayat hikâyesini ve kişiliğini aklınızda oluşturunuz. Zamanla, o ideal görüntü sizin gerçeğiniz haline gelir ve inandığınız bu gerçek, yüzde 99.999999 ihtimalle tutmaz; bunun sonucunda da hayal

kırıklığına uğrarsınız ve gerçek yüzünüze bir tokat gibi indirilir. Sonrasında büyük bir üzüntü kaplar içinizi ancak aynı süreçten geçmeye istemsizce devam edersiniz. Kız Ayvansaray'da indi.

Depremeler oluyor beynimde. Re ree mi redore do sii do doo re dosido si laa si sii si re do si doo la si do re... Ahmet Kaya ne güzel bestelemiş ya. Şarkılarındaki geçişler o kadar güzel ve pürüzsüz ki hayran olmamak elde değil. “Ne diyorsun lan sen! Terörist... Ahmet Kaya kü-, bölücü! Terbiyesiz! PKK’lı... Bu ülkeyi bölemeyeceksiniz, bölücü eşekler... Ya geçen gün Paris, Père Lachaise mezarlığına gittim de mezarına işedim ya. Üstündeki gülleri ikiye bölüp çöpe attım ve Ahmet Kaya’nın tüm sülalesine sövdüm, ha ha ha ha...” İnsanların beyinleri yerine bin gram has tezek olunca böyle oluyor işte. Yazık cidden. Ahmet Kaya’nın kardeşi ya da abisi artık ne bileyim, Mustafa Kaya. Sesleri aynı. Tipleri de. O da çok güzel, ama yine de bir Ahmet Kaya etmez. Sakallarına kurban olduğum, bıyığımı yaladığım. Ben de bıyık bırakacağım. Çok çekici bence. Çizgi şeklinde simitçi bıyığı. Seksenler dizisindeki Ergun Plak bıyığı. Ayhan Işık bıyığı. Ya da Ali Nesin misali ayrı bir kişiliğe sahip olan ayrı bir yaşam formu gibi bir sakal. Ahmet Kaya’nın da sakalı öyle. Adamın

bir bildiği var herhalde. Akşama da çok ödev var ya.

Dışarıda siren sesi var. Ulan, bula bula benim yanımı mı buldun? Teyzecim, Allah aşkına bu saatte neden metrobüstesin sen? Günün mü vardı? Torununu mu ziyarete geldin, neden? Yanakların buruşa buruşa bulaşık süngerine dönmüş. Gıdına izin versek yer çekirdeğine kadar ulaşır herhalde. Sen gidip Hint Dizisi izlesene, ne işin var metrobüste? Ve o sihirli kutsal sözcükler dökülür, hiç şaşırmadım: “Oğlumuz az kalk da ben oturayım yav, görmüyor musun elimde poşetler var, yaşlı başlı kadını.” 5 kilo patlıcan alırken sorun yoktu da iş taşımaya gelince mi zorlanmaya başladın yaşlı başlı kadın? İnsansın ulan sen 5 kilo patlıcanı ne yapacaksın? Patlıcandan da nefret ederim. Küçükken ocakta patlıcanlı bir şey pişerken merak edip tencerenin altında bir yere dokunmuştum. Canım çok acıdı. Ne salakmışım ya, aptal çocuk görmüyor musun mavi bir şeyler yükseliyor ve duman çıkıyor, anlasana sıcak olduğunu! Annen baban öğretmemiş mi sana ocağın cız olduğunu, dokunursan elinin uf olacağını! Bilgisiz anne babalara ders vermek lazım. Gözler üzerimde, yargılayıcı. Hay çatal sokayım sizin o gözünüze! Tamam, kalkıyorum ya! Artık teyze otursun da vücudu koltukla birleşip koltuğu

çürümeye bıraksın. Ahlak yargılarının ve görgü kuralları, celle celaluhu, insanlar uymak istediği için bu şekilde adlandırılır. Eğer bu konuda baskı hissedilirse onlar “emir” olarak adlandırılır ve tüm güzelliğini kaybeder aslında. Anıtkabirde İsmet İnönü’nün mezarının yanında gömülmüş görgü kuralları kutsal kitabını da, celle celaluhu, o kitaba, celle celaluhu, yaşlılara yer vermeyi sokanın da..!

Her yanımda susmuş, insanlar susmuş. Bacaklarım ağrıyor. Ağrı dağına çıkar mıyım bir gün acaba? Bir varmış bir yokmuş, Allah’ın günü çokmuş. Varlık felsefesi çok ilgimi çekiyor, Spinoza demiş ki tüm varlıklar bir bütündür. Bugün okulda bütün tabağı bitirmeseydim keşke, midem bulanıyor. Bulantı ve bunaltı, ne güzel kelimeler. O güzel kız neden Ayvansaray’da indi ya. Kimyadaki “reduction” kelimesi indirgenme demekmiş. Kimya iyi hoş da, fizik bir ayrı ya. Bugün kuzenim de sevgilisinden ayrılmış. Benim neden sevgilim yok. Bir varmış bir yokmuş. “Bir” çok komik kelime değil mi, en alakasız harflerin birleşimi. Filistin, Birleşmiş Milletler’e üye mi, sanmıyorum. Sancılı bir doğum süreci geçiren anneler, dikkat. Dikkatli olursanız hata yapmazsınız çocuklar. Çocuk yapmakta kararsızım. Hava da

amma kararmış bu saatte. Saat daha sekiz. Of, çocukken sek rakıyı su sanıp da içmiştim. Rakı koydum fincana, içi dolu mercana. O fincanı kırmasaydım keşke, annem çok üzölmüştü. O değil de, bacaklarım çok ağrıyor.

İçimde ölen biri var. Ne konuşuyor bunlar acaba? Duyamıyorum ki müzikten. Kadının ağzında diş teli var, adamın da sol kulak kıkırdağında bir küpe. O değil de, adam erekte olmuş. Ağızda yalanan küçük ve yüksek ihtimalle kirli metaller nasıl hoşuna gitmiş olabilir senin? Neyse daha fazla bakmayayım, adam sen benim karıma mı bakıyorsun diyip yumruk atabilir, o potansiyeli görüyorum. Bu dünyada en nefret ettiğim şeylerden biri kavga etmektir. Hiç beceremiyorum ve çok korkutuyor beni. Hayvanlaşmanın bir göstergesi, ağzındaki dil denilen kas sana sonsuz özgürlük ve sınırsız güç veriyor zaten, ekstradan neden yumruk atıyorsun ki? Dil en etkili yumruktur bana kalırsa. İnsan sadece kendi beynini dinleyerek ve azcık da okuyarak dilini en etkili şekillerde kullanabilir. Bundan para kazananlar bile var be. Neyse, hele savaşlar var ya, asıl onlar bela. Marquis de Sade’nin bir sözü vardı: “En hünerli katil olanın galip gelmesi ve sonsuz kan ve vahşetin sonunda en çok kişi öldürenleri madalyalarla ödüllendirmek saçma değil de nedir?”

tarzı bir şeydi galiba. Ne doğru demiş ya. Sapık, tacizci, pedofili falan ama severim kendisini. Özgürlüktür. Cumhuriyetçidir. Cumhuriyet demişken, Türkiye Cumhuriyeti ne saçma bir oluşum. Mehmet Akif ne demişti, “Cumhuriyet dediğin tek dişi kalmış canavar.” Yoksa medeniyet miydi ulan o? Neyse, aynı şey.

Vay vay vay vay vay. “O çocuk çok zeki.”, “O çocuğun kafası zehir gibi.”, “O çocuk enteresan bir şahsiyet.”, “O çocuğun geleceği konusunda meraklı ve şüpheliyim.”... Eğer kendimi dışarıdan gözlemleyebilseydim bunları söylerdim herhalde. Ben ne tuhaf insanım ya. DSBM bir insanı güldürür mü lan? O değil de, dedesinin ölümüne ağlamaz mı bir insan? Her gün onun montu ve saatiyle okula giderken hiç mi duygulanmaz? Bazen beynimin nasıl çalıştığı hakkında çok meraklanıyorum. Çürümüş beynimin içine girip değersiz fikirlerimi ve radikal düşüncelerimi görebilen biri beni akıl hastanesine yatırır mı herhalde. “Normal değil bu çocuk. Hadi onu akıl hastanesine yatıralım ve daha da psikolojisini bozmak için uyuşturalım ve buna tedavi diyelim. Yaşasın!” Normal değilim. Normal... Normal nedir ki? Normal, topluluğun çoğunluğu ne derse o mudur? Yoksa dinler ne derse o mudur? Bence hiçbirisi değildir. Normal dediğin şey,

insanı iyi hissettiren şeye ve kendini en mutlu ve özgür hissettiren yaşam tarzına denir. Peki beyefendi, eeeee, sizce, eeee, iyi hissettiren yaşam tarzı, eeeeeee, başkalarının hayatına karışmayan, eeee, bir yaşam tarzı mı olmalıdır? Sence? Tabii ki karışmalıdır. Bir insan başkasına sataşmadan ya da gününün içine s*çmadan nasıl mutlu olabilsin? En basitinden bir öğretmenin kendini iyi hissetmesi demek iyi bir öğretmen olduğunu kendine hatırlatması demek. İyi bir öğretmen olmak demek ise sokakta gördüğün sigara içen öğrencileri müdüre şikâyet edip okuldan kovdurmak demek değilse nedir? Öğretmen mi olsam? Yok ya, uğraşamam. Peki ne olsam? “Normal” mi olsam? Hayır, sıkıcı. Peki “adam” olsam? Hayır, zahmetli. En iyisi “ölü” olayım. Bu gece bileklerimi keseyim.

Sonraki Şarkı:

Azer Bülbül – Duygularım.

Veda

Sultan Murat

EDİTÖR:
KEVSER ÖZDAMAR

Eylül ayının hüznü sarmıştı yüreğini, İzmir'in dar sokaklarında çiseleyen yağmurun altında ağır, ağır yürüyordu. İçindeki huzursuzluk kadar derindi sokağın sessizliği. Bağırarak ağlamak geliyordu içinden, duygularını kontrol edemiyordu, yüreğini yakan aşk acısına gözyaşları eşlik etti, ilk defa çok sevmiştir. Bu sefer mantığına değil, duygularına bırakmıştı kendini. Her şey hayal gibi başlamıştı ya da görmek istediği gibi, bilemedi...

Her akşam olduğu gibi o günde kitabını aldığı gibi deniz kenarına gitti. Denizin verdiği o huzur ile mutlu oluyordu. Kitabını çıkarıp okumaya başladı. Yanına usulca biri yaklaştı, müsaade isteyip oturdu. Çantasından kitabını çıkarıp o huzura eşlik etti. Güneş yerini artık yıldızlara bırakıyordu. Elindeki kitabı bırakan Zeynep:

“Merhaba ben Fatih.” sesi ile irkildi.
“Merhaba” dedi Zeynep yüzünü kaplayan kocaman tebessüm ile.

yunus emre çavuş

Fatih ailenin büyük çocuğu, muhasebeci 185 boylarında 85-90 kilo civarında seıpatik biriydi.

Zeynep ise ailenin küçük çocuđu 165 boyunda 52 kilo, memur.

Önce kitaplar hakkında ve birazda kendilerinden bahsettiler; zaman epey ilerlemişti. Zeynep vardiyalı çalıştığı için müsaade isteyip kalktı, içinde anlam veremediğı bir mutluluk vardı.

İşten dönen Zeynep bir kaç saat dinlendikten sonrakalktı. İçinde ki heyecan ve merakın farkında olmadan bir an önce akşamın olmasını bekledi. Saatin ilerlemesi ile beraber Zeynep kitabını alıp deniz kenarına gitti. Balıkçıların vira bismillah deyip oltalarını atmalarını, sokak fotoğrafçısının çiftleri çekmesini, yoldan gecen insanları izlemeye başladı. Aslında gözleri başkasını arıyordu ama farkına varmadı. Kitabını çıkarıp kaldığı sayfadan okumayabışladı. Ama bir

türlücümleleri anlayamadı. Tekrar tekrar okudu, olmadı. Çünkü akli ve kalbi şuan orada değildi. Zeynep bu yaşına kadar duygularına kulak vermeyen mantığı ile hareket etmeye çalışan, kendine bile kalın duvarlar örmüş biriydi. Kitabı elinden bıraktı, çaresizce beklediii, beklediii, bekledi ama gelmedi. Artık işe gitme vakti gelmişti, içindeki huzursuzluktan kurtulmak için adımlarını hızlandırdı. Hâlbuki nereye giderse gitsin o

huzursuzluğun ona eşlik edeceğini bilmiyordu. Ertesi gün evden çıkmadı, derinleşmiş düşüncelerinin arasında kendini sıkışmış hissediyordu. Bu durumdan kurtulmak için kendini dışarıya attı. Farkına varmadan saatlerce gezindi ve soluğu kitapçıda aldı.

Rafların arasında kitaplara dalmışken kalbini heyecanlandırarak o sesi duydu. Bazen insanın mutlu olması için şatafatlı şeylere ihtiyaç yoktur, iki çift göz ve tatlı bir tebessüm yeter. Kitapçıdan çıkıp kafeye gittiler, saatlerce sohbet ettiler. İkisi de zamanın nasıl geçtiğinin farkında değillerdi. Zeynep içindeki yaşadığı yalnızlığın bir an olsun kaybolduğunu fark etti. Bu zamana kadar kaçtığı, her zaman kapalı olduğu kapılarının çalındığını anladı. Her gün buluşmaya başladılar. Saatlerce konuşup, gülüştüler. Günler birbirini kovalarken beklenmedik bir zamanda Zeynep'in tayini çıkar. Her şey o kadar güzel giderken bu daneydi. Odaya sığamıyordu. Bir an önce müdürün konuşmasını bitirip odadan çıkmak istedi. Kelimeler boğazında düğüm oldu.

Koşarak işyerindeki sahile gitti. Hıçkırıklarına hâkim olamadı, sesli sesli ağladı. Ne düşüneceğini, ne yapacağını bilemedi, düşüncelerinin dalgalara kapılıp kaybolmasını istiyordu. Telefonun sesi ile kendine

gelen Zeynep ekranda Fatih'in ismini görünce açmayı cesaret edemedi, saatin farkına varınca gözyaşlarını silip, toparlandı ve eve gitti. O gün boyunca hiçbir aramaya mesajlara cevap vermedi. Fatih iyice endişelendi. Zeynep'in evine gidip kapıyı çaldı. Zeynep karşısında Fatih'i görünce gözyaşlarını tutamadı. Hemen sarıldı ve öylece kaldılar, bir süre sonra Zeynep başını sevgilisinin omuzuna koyup gözyaşlarının süzülmesiyle sessizliğe gömüldüler.

Fatih: "Sevgilim korkutuyorsun beni, neyin var?" dedi. Zeynep hıçkırıkları eşliğinde durumu anlattı. Fatih içinde kopan ateşi Zeynep'e belli etmemeye çalıştı, sarılıp:

"Zeytin gözlüm, üzme kendini biz birbirimizi sevdikten sonra, mesafelerin hiçbir önemi yok, evet ilk günlerde zorlanırsın sonra alışkanlığa dönmeden aşkımızı taçlandırırız." dedi.

Günler geçti artık ayrılık vakti gelip çatmıştı. İkisi de içlerinde kopan fırtınaları bastırmaya çalışıyordu. Günler birbirlerini kovalıyordu. Ama yüreklerine düşen ateş ilk günkü gibi harlıydı ve söneceğe de benzemiyordu. Fatih'in söylediği gibi olmadı. Mesafeler sadece aralarına değil yürek bağlarına da girmiş gibiydi. Fatih Zeynep'e karşı daha ilgisizdi sanki ya da Zeynep mi öyle düşünüyordu. Ama düşünmesine sebep olan şeyler vardı.

Aramalarına, mesajlarına geç dönüyordu. Bazen konuşmadığı günler bile oluyordu. Bu durumu sorduğunda da tatmin edecek bir cevap alamıyordu. Gideli 2 ay olmuştu bile Zeynep hafta sonu sürpriz yapmak için İzmir'e gitti, buluştular. Zeynep doyaya sarıldı ama Fatih ona karşı mesafeliydi. Yemek yediler, konuşup hasret giderdiler. Deniz kenarında bir bankta oturdular. Zeynep dayanamayıp sordu: "Sevgilim neyin var durgun gibisin"

Fatih: "Mesafeler sence de aşkımızı zedeledi mi? Ben yürütemiyorum bu ilişkiyi, dedi Zeynep gözyaşlarına hâkim olamıyordu"

"Sevgilim neler diyorsun onca yaşanan şeyler mesafelerin girmesiyle mi anlamlaştı. Gitmeden önce bana verdiğin sözleri ne çabuk unuttun. Başka biri mi var aşk ile bakan gözlerin neden bu kadar çabuk söndü."

"Olmuyor Zeynep, yapamıyorum. Seni daha fazla kırmakta istemiyorum birbirimize yük olmayalım" dedi. Zeynep hiçbir şey demeden oradan ayrıldı. Ama gerçeklerden habersizdi, o akşam saatlerce deniz kenarında oturdular. Gecenin derinliği yüreklerindeki aşk ateşini harlanmasına sebep oldu.

Fatih sığamıyordu hiçbir yere Zeynep'in gidişi gözlerinin önünde film şeridigibi tekrar, tekrar geçiyordu. Acaba hata mı yaptım diye

içi içini yiyordu. Tek amacı sevgilisinin canını daha fazla acıtmamaktı. Nasıl ona öleceğini söylerdi. Zeynep bu acı ile yaşayamaz diye düşündü. Sevdığı kadın ile beraber kurdukları hayalleri düşündü, birçoğunu gerçekleştirilmeden bu dünyadan göçüp gidecekti. Bu büyük bir haksızlık.

Fatih günlerce Zeynep'i düşündü, durumu iyice kötüye gidiyordu. Hastaneye yatırdılar, doktorlar hangi tedaviyi uygulasa olumsuz yanıt aldılar. O zamanlarda bile Fatih'in ağzından tek bir kelime çıkıyordu Zeynep'im. Onunla vedalaşmadan bu dünyadan göçüp gitmek istemedi. Hemen kâğıt ve kalem istedi. Derrmansız vücudu hareket etmekte bile zorlanırken yüreğindeki ateş Zeynep ile fazla harmanlanıyordu. Mektubu yazıp annesine verdi:

“Annem eğer ben bu fani hayattan göçüp gidersem bunu zeytin gözlüme ver.” dedi. Sarılıp, ağlaştılar. O gece Fatih'in durumu daha da ağırlaştı. Doktorlar ne yaparsa yapsın başarılı olmadılar. Fatih artık kavuşmayı diğer dünyaya bırakıp bu dünyadan göçmüştü. Zeynep bu haberi bir hafta sonra duymuştu, dünyası başına yıkılmıştı resmen kendisi suçluyordu. Hemen vazgeçmemeliydim, beni kovsa da gerçeği öğrenip yanında destek olmalıyım. Hepsı benim suçum deyip

duruyordu. Hemen İzmir'e gitti. Mezarının başında oturup saatlerce ağladı. Omuzuna bir elin değmesi ile başını çevirdi Fatih'in annesiydi sarıldılar. Mektubu çıkarıp Zeynep'e verdi; ona kızma olur mu yaptığı her şey seni çok sevdiğinden o çaresiz hallerini görüp de kendini perişan etmeni istemediğinden son anlarında bile senin ismini sayıkladı deyip gözyaşları ile uzaklaştı oradan. Zeynep'in cesareti yoktu mektubu açmaya, kendini toparlayıp sakinleşti ve mektubu açtı.

*İçimdeki bahar, yüzümdenki
tebessümün sahibi, zeytin gözlüm.*

*O gün seni gördükten sonra ilk defa
hayatında umutla baktım yarınlarıma*

*Onlarca çaresizliklerime sadece sen
derman oldun. Senin ile her şeyin
düzeleceğine inandım. Ben senin ile
tekrardan var oldum hayatım...*

*Karanlık günlerimin ışığı, gitmen ile
hayatım tekrardan karardı, sensiz
geçen her gün yüreğimi daha çok
yaktı.*

*Beni yakan bu ateşin seni yakmasını
istemediğim için benden ayrılmanı
istedim. Ben senden hiç gitmedim,
gidemedim. Sevgilim sana söylemek*

*isteyip de söyleyemediğim her cümle
için özür diliyorum, beni affet,*

*Seni düşünüp, konuşmaktan başka bir
şey yapamıyorum. Hayatımın son
demlerinde kalbim sadece seni atıyor.
Şu kısacık ömrüme iyi ki geldin
sevgilim*

*Seni seviyorum, seni seviyorum. Hoşça
kal geç gelen baharım Hoşça kal
güneşim*

Hoşça kal huzurum

Zeynep gözyaşları ile beraber İzmir'in
dar sokaklarında gözden kayboldu.

Masa Sandalye Karton

Enes Tutuk

ÖYKÜ

EDİTÖR:
ZEMZEM GÜL

“

İçimden iyi ki de yapmışım diyordum.
Konuşmadan sadece gözlerin birbirindeki o
samimiyeti, içtenliği alarak evime
dönüyordum.

Pazar sabahının sessizliğinde sokakların arasından minibüs durağına doğru ilerliyordum. Elimdeki poşetin içinde renkli kartonlar vardı. Yavaş yavaş, düşünceli adımlarla hayatıma değer katacak bir proje yapmaya gidiyordum. Heyecanlı, düşünceli ne yapacağını bilmeyen acemi bir şoför gibiydim. Neden diye kendime soruyor, cevabı yokmuş gibi kafamı sallıyordum. Artık durağa varmıştım. Çok geçmeden minibüs geldi. Projenin naklen gösterime gireceği yere gidiyordum. Minibüsün içerisinde açılmış bir arabesk müzikle kendimi sorguluyordum. Ya rezil olacaktım ya vezir. İneceğim yere varmıştım. Minibüsten indim, etrafıma baktım, düşüncelerimi gözden geçirdim. Sağ tarafımdaki ses “evet yapmalısın her şeyin hazır” diyordu; sol tarafımdaki ses ise “hayır gerek yok, sen mi başaracaksın ne gerek var” diyordu. Adımlarımı atıyor bazen duraksıyordum. Bazen ileri bazen geri adım atıyordum. Heyecanımı yenerek kararımı vermiştim. Bu projeyi yapacaktım. İlk önce masamı sandalyemi kartonumu aldım. Sonra projeyi yapacağım yere götürdüm. Elimdeki poşetten, kartonları çıkartıp, masamın üç tarafına asmaya başlamıştım. İnsanlar yavaş yavaş evlerinden dışarı çıkmaya başlamışlardı. Heyecan basmıştı. Her şey hazırды.

Başlayabilirdim kimsenin yapamayacağı bir işe. Ve sandalyeme oturdum. Sessizce beklemeye başladım.

Ayakkabı seslerini duyabiliyordum. Yanıma doğru biri yaklaşıyordu. Orta yaşlı bir hanımefendi. Pankartıma baktı. Yazıyı okudu. İlk başta şaşırdı! Sonra içten tebessümüyle bana bakıp gitti. Ardından gelen bir amca elini omuzuma koydu. Gülümseyerek, “aferin evlat, yolun açık olsun” dedi. Adeta yolculuğa çıkmıştım. Onlarca insanın arasında nereliydim, yaşımın kaç olduğu önemli değildi. Sadece oradaydım. Masa, sandalye ve kartonla.

Yazıyı okuyup gülmemeye çalışan, on metre ileride kahkahalara boğulan birileri vardı. Karşıda duran, arabanın arkasından fotoğraf çekmeye çalışan o küçük çocuğun objektifindeydim. Şaşkınlık mı hayret mi sanki hepsi vardı. Fotoğraf karesinde ben ve onlar vardı. Sadece hepimizin gülmesi yeterliydi. Albüm yapmıştık gündüzün ışığında. Araçların pencerelerinde bana bakan yüzler, buğulanmış camlara gülümseyen surat çiziyorlardı. O gün alışık olmayan caddenin, böylesine ilginç bir şeye ev sahipliği yapması herkesin yüzünü güldürüyordu. Sanki insanlar, yaptığım bu projeye hasretmiş gibi davranıyorlardı. Hava kararınca kadar çok farklı tepkilerle karşılaştım.

Güneş artık kendini akşama bırakmak üzereydi. Yavaş yavaş, insanlar evlerine dönüyor, sokak ışıkları yanmaya başlıyordu. Kafeler de insanları içine alıyordu. Bir pazar esnafının tezgahını toplamaya başladığı vakte az kalmıştı. İki küçük kardeş yazıyı gördü. Büyük olanı yanıma geldi ve yazıyı heceleyerek okudu. “Siz-den bir te-bes-süm is-te-ye-bi-lir mi-yim yani bizden tebessüm mü istiyorsun” dedi. Bende “evet” dedim. Kardeşine baktı. Küçük kalplerin birleştiği o anda ikisi de şirin tatlı yüzleriyle tebessüm ettiler. Abi kardeşini markete götürdüğünü oradaki çikolatanın onu çok sevindirdiğini, sevdiğini söyledi. Kafasındaki bereyi çıkararak, kardeşinin saçlarının olmadığını göstererek, kanser hastası olduğunu söyledi. Abi, onu sen çok sevindirdin. Artık o çikolatayı bugün almamıza gerek kalmayacak. Yarın o çikolatayı mutlu olması için alırız, dedi. Bu beni çok etkilemişti. Beraber sizi gideceğiniz yere götüreyim mi dedim. Onlarda çok sevindi. Hele ki küçük kardeş, hızlıca, elimi sımsıkı tuttu. Benim elimi bırakma abi der gibiydi. Yarın da burada olur musun diyecekti, diyemedi. Sözcükler boğazında düğümlendi. Gözleri, masumluğun gölgesinde gülmek istiyordu.

Akşamın karanlığında insanların bakışları arasında günümün bana paha biçilmez bir şey kattığını biliyordum. İçimden iyi ki de yapmışım diyordum. Konuşmadan sadece gözlerin birbirindeki o samimiyeti, içtenliği alarak evime dönüyordum. Sözcüklerin yapamayacağı iletişimi veren, bir hissiyatla, iki kardeşin arasındaydım. Gösterime girecek filmin başrol oyuncusu edasıyla, arkasında yüzlerce tebessümle beraber, sokak ışığının, araba seslerinin, onlarca insanın arasından geçip gittik.

Gericiler (III)

Gizem Çetin

TEFRİKA ÖYKÜ

Ormandaki yaşam ayrıntılarıyla belirlenmişti. Örneğin “Konuşmak yasaktır,” denip geçilmemiş; kendi kendine ya da başkasıyla sesli bir şekilde konuşmak, yazışmak, işaret dili ya da mors alfabesiyle anlaşmak; kısacası dile dayalı her türlü iletişim men edilmişti. Kendi kendine fısıldamak ya da mırıldanmak, her ne kadar gericiliğe uymasa da vazgeçilmesi zor bir alışkanlık olduğu için hoş görülüyordu ancak başkasıyla fısıldayarak da olsa haberleşmek yoktu. Bilince delalet eden hiçbir şey burada kabul edilmiyordu. Resim çizmek, yazı yazmak, dans etmek, ormanın dışında bırakılacaktı. İçgüdüsel olarak görülen basit oyunları oynamak serbestti. Burada kalacak insanın her manada ilkel bir yaşam sürmesi bekleniyordu. Kişisel bakım dahi uzayan tırnakları pürüzlü taşlara sürmek ve

vücut artıklarını toprağa gömmekten ibaretti. Bunun dışında sınırsızca uyumak, yemek, yürümek ya da koşmak, ormandaki kaplıcada yıkanmak, hareket etmek, yeri kazmak ya da her şeyi koklayıp tatmak serbestti.

“İki önemli meseleyi sona bıraktım,” dedi Deniz. “Şiddet ve cinsellik doğada yer alan unsurlardır. Biz, normal şartlarda bunların da serbest bırakılmasından yanayız ancak şu an tamamen doğal yaşam içerisinde değiliz. Geçiş dönemindeyiz. Yasalara tabiyiz. Bu yüzden kimseyi yaralayacak şekilde şiddet uygulamayın. Cinsellik için de karşı tarafın rızası olduğundan

emin olun. Sizi yasalardan korumadığınızı unutmayın. Birisi sizi darp ederse sigorta kapsamında ormandan çıkma ve karşı tarafa dava açma hakkınız var. Danışıklı dövüş sigorta kapsamı dışındadır.”

Zafer gülerek “Ormandan bedavaya çıkmak için kendimi dövdürtmem,” dedi.

“Bilemem, ben her olasılığı söyleyeyim de...” dedi iç çeken dernek kurucusu.

“Son kararınız nedir?”

“Ormana girmek tabii ki...”

“Ne zaman başlamak istiyorsunuz?”

“Bu gece mümkün mü?”

“Mümkün ama tavsiye etmiyorum,” dedi yetkili. “Kendinizi hazırlamanız gerekiyor. Mesela aile ve arkadaşlarınızla görüşün, kuralları şöyle bir tekrar okuyun.”

“Eh, valide rahmetli oldu, pederle de yılda iki kez bayramda görüşüyoruz,” diye araya girmişti Zafer.

“Bundan sonra en azından yüz gün boyunca hiçbir tanıdığınızla görüşmeyeceğinizi, bir şey okuyamayacağınızı düşünün. Kısa süre kalacak olsaydınız böyle bir şey demezdim fakat siz hayatınızı tamamen değiştirmek istiyorsunuz. Doğal yaşama alıştığınızda huzurlu olacaksınız ama başta zorlayıcı olabilir.”

Zafer ofisten ayrılmadan önce “Umarım başarılırsınız,” dedi Deniz. “Bu bizim için de bir ilk olacak. En uzun

kalan üyemiz bir hafta kalmıştı. Biz başından beri doğayla bağını kalıcı bir şekilde güçlendirmeye cesaret eden bir üye gelmesini umuyorduk.”

Ceketini askıdan indiren aday: “Siz kendiniz ormanda kalıyor musunuz?” dedi.

“Dernek çalışanları mı? Evet, onlar da kalıyor.” Deniz’in alnı kırışmıştı. “İşlerin yoğunluğundan dolayı ayda üç geceyle sınırlı tutmak zorunda kaldım. Ben kurucu olduğum için daha yoğunum. Ne ironi, değil mi? Bilinci yok etme yolunda kendimi bilinçten kurtaramıyorum.”

Üç gün sonra Zafer hazır olduğunu söyleyerek geri geldi. Saçlarını ve sakallarını tıraş etmiş, yanına da mayo şort almıştı.

Deniz var olup olmadığı belirsiz bir gülümsemeyle “Buna ihtiyacınız olmayacak,” dedi.

Diğer adam şaşırdı. “Kural listesinde ‘Kıyafet yok’ yazıyordu ama...”

“Tamam işte. Şort da bir kıyafet değil mi?”

Zafer gözlerini kaçırdı, sanki Deniz onun kafasında uçuşan soruları gözlerinden okuyacaktı.

“Nüdzizm, doğaya dönüşün başlangıç noktasıdır,” dedi derneğin kurucusu.

“Nüdistler kıyafetlerden tıpkı yeni doğmuş bir bebek gibi kurtularak özlerine döndüklerini iddia ederler fakat o bebeğin konuşmadığını, düşünemediğini, yalnızca doğanın

kulağına fısıldadığı sese kulak vererek meme arayıp ağladığını göz ardı ederler. Biz onların başladığı noktadan yola çıkıp bir adım ileri gidiyoruz.”

Gericilerin yaşadığı orman ofise arabayla yirmi dakikalık uzaklıktaydı. Arabayı Deniz sürüyordu, saçları gidince yüzü büyümüş gibi duran Zafer de merak ve endişeyle camdan bakıyordu. Şehirden çıkıp ormanın girişinde durdular.

“İşte burası. Üstünü içeride çıkarabilirsin.”

Deniz arabadan indi. Zafer iç çamaşırına kadar soyunduktan sonra arabanın kapısını açtı. Biraz üşüdü fakat bir süre sonra alıştı.

“Utanç eşiğini aşman gerek,” diye seslendi ona Deniz, uzaktan.

“Hayvanların boşaltım sistemi organlarından utandığını gördün mü?”

Zafer aslında hayvanların da utandığını görmüştü. Örneğin kediler uluorta işemek istemez, kıyıya köşeye geçerlerdi. Hayvanların teni tüylerle gizlenirdi fakat insan giysi giymezse çıplak ortada oluyor ve hayvandan da pespaye bir hale düşüyordu. Yine de gözlerini sıkıca yumdu, kurucunun sözünü dinledi ve önünü kapatarak aşağı indi.

Deniz ayaktaydı, arkası dönüktü, kollarını da arkada birleştirmişti. “Şu an ellerin bacak aranı örterken iki büklüm durduğunu tahmin

edebiliyorum,” dedi. “Kendini rahat bırak. Yoksa ormanda da rahat edemezsin. Arkamı dönüyorum.”

Diğer adam soğuk havayı ciğerlerine derince çekerek gevşemeye çalıştı. Elleri yavaşça bıraktı ve gözlerini açtı. Kendisini banyodaymış gibi hayal etmeye çalıştı, böylece içindeki insaniyet Deniz’in karşısında onu utandırmazdı. “Ben bir hayvanım,” diye telkin etti kendine, “Bilinç diye bir hastalıkla malul... Derim benim asıl giysim. Yanlış bir şey yapmıyorum.”

Çıplak bir şekilde ayakta durmak hâlâ onu rahatsız ediyordu. Bel ağrısının, insanın evrimi sürecinde dört ayak kullanmaktan iki ayak kullanmaya geçerken omurganın uyum sağlayamamasından kaynaklandığını anlatan bir dergi yazısını anımsayınca çözümü buldu. Dizlerini ve ellerini yere koyup dört azası üzerinde durdu.

Önce Deniz’in yüzüne, ardından ormana baktı ve emekleyerek birkaç adım attı. Küçük taşlar ve dökülmüş çam yaprakları dizlerini acıtınca ayağa kalkıp koşmaya başladı.

Doğal hayat başlamıştı. Ayağı bir ağacın toprakta yumru yapan kök damarına vurduğunda acıyla bağırды. Birkaç kez sekip ağaca tutunarak durdu ve dört yanına dikkatli bir şekilde baktı. Ağaçların heybetiyle çelişen sükûneti onu karşıladı. Burada

insana ve yapaylığa dair hiçbir şey yoktu. Doğal insan artık utanç içinde değil, hür ve huzurluydu. Hep böyle olması gerekiyormuş gibiydi.

Böylece daha yavaş yürümeye başladı Zafer. Çevresine baka baka ilerledi. İç kısımlar daha temizdi. Ayağına batacak taş, cam kırığı, plastik parçası yoktu. Yine de dikenlere dikkat etmesi gerekirdi. Ağaçların arasında bir süre yürüdükten sonra kumluk, düz bir sahaya ulaştı.

Diğer insanları gördüğünde şaşırdı. Gözleriyle şöyle bir saydı. Yaklaşık elli kişi vardı. Bazıları ağaç gölgesinde uzanmıştı, birkaçı da uykuya dalmıştı. Bir elin parmakları kadarı çember kurmuş, bir kozalakla top gibi oynuyordu. Birisi alanın diğer ucunda göğe bakarak bağıırıyordu. Birisi ağacın dibine işiyordu. Tüysüz dev şempanzelerin habitatı gibi görünen bu meydanda herkes 20-30 yaş aralığındaydı ve bir kişi hariç hepsi erkekti.

Durduğu yerin sağ tarafında, ulu çam ağacının dibinde, dizlerini çekmiş bir halde oturan ve boşluğa bakan tek kadını görünce Zafer'in ilk düşündüğü şey "Ne cesaret!" oldu. Bunca erkeğin içinde... Çırlıçıplak... Hani, oldukça da güzel bir kadındı. Açık kahverengi saçları toprağa değecek kadar uzundu. Kaşları ince ve şekilliydi. Bakışında derin bir hüznün vardı. Hayvaniyeti .

ortaya çıkarmak için tasarlanmış bu yerdeki tek insani şey onun yüzüydü.

Ortamdaki hiç kimse kadınla ilgilenmiyordu. Her köşenin kamerayla izlendiğini göz önüne aldığında, "Belki de..." diye düşündü ormanın yeni sakini, "Onun için en güvenli yer burasıdır." Sonuçta istemediği bir şey yapmaya kalkışan olursa dernek yetkilileri derhal müdahale eder ve saldırganı dışarı çıkarırdı.

Kadınla tanışmayı deli gibi istedi fakat ilk gününde kovulmamak için kendini tutmak zorundaydı.

Kimse, onun kadınla ilgilendiğini anlamasın diye etrafa sahte bakışlar atarak yürüdü ve bodur bir çam ağacının dibine oturdu. Ağacın gövdesine yaslanarak gözlerini yarı yarıya kapattı ve kozalak oynayanları izlemeye başladı. Uzaktan çılgın kahkahalar, böğürmeler, haykırışlar geliyordu. Zafer hiçbirini ne görüyor ne duyuyordu, devre dışı bırakmaya çalıştığı zihni birkaç saniyeliğine gördüğü o tek kadınla doluydu. Onu zarif, beyaz, ince, ayaklarına kadar uzanan askılı bir elbiseyle hayal ediyordu.

Ne garipti! Erkekler normalde hoşlandıkları kadınları çıplak hayal ederdi fakat burada işler tersine dönmüştü. "Burada mı rastlayacaktın hayatının aşkına? Hadi ama... Sıradan

bir kadın. Dışarıda dikkatini bile çekmezdi. Bak, yine düşünüyorsun. Durdur şu düşünceyi.” Zafer’in iç sesi, daha doğrusu iç sesleri hiç olmadığı kadar yüksek çıkıyordu. Tartışıp duruyorlardı. Nihayet şöyle bir karar aldılar: Zafer o kadınla muhakkak tanışmalı, ismini öğrenmeliydi. Yoksa iç dünyasına sulh gelmeyecekti. Peki, ormanın kurallarını çiğnemedi bunu nasıl yapardı?

Yan bakışlarla kadını süzdü. Her beden devinim halinde olmasına rağmen o, gölgesinde oturduğu ağaç kadar sabitti. Ara sıra içini çekiyor, diğer insanları seyrediyor, sonra bakışları boşluğa geri dönüyordu. Bu bakışlarda kördüğümleşmiş bir hüznün vardı. Ara sıra, dilinden çıkmak üzere olan sözcükleri zapt ediyormuşçasına dudaklarını ısıırıyordu.

Zafer, içinde büyüyen hınçla ağaca yumruk attı. Modern hayatın içindeyken ağzını nicedir açmamıştı. Konuşmanın yasak olduğu tek yerde ise söyleyecek kelimeleri birikiyordu. Kadına yaklaşmak, ne derdi olduğunu sormak, omuzlarındaki görünmez yükü biraz olsun indirmek istiyordu. Fakat bunun imkânı yoktu. Öte yandan kadının buraya geliş amacının ne olduğunu merak ediyordu. Zihnini boşaltmak, bilinç denen hastalıktan kurtulmak değilse, neydi? Kadın fazlasıyla bilinçli, yani fevkalade hasta

görünüyor ve hastalığını yeni gelen adama da kara veba gibi bulaştırıyordu.

Günün geri kalanında kadının yanından uzaklaştı, ormanda dolaştı fakat hüznün ebru gibi süslediği yüzünü bir türlü aklından atamadı.

Meydana geri döndüğünde bir kamyonetin yaklaştığını gördü. Arıcılar gibi baştan aşağı maskeli bir görevli, kamyonetin tepesindeki meyveleri ve kuruyemişleri meydanın ortasına boşaltıyordu. Gericiler sevinç homurtuları çıkararak yığına üşüşüyor, birbirlerini itip kakarak azami yiyeceği kapmaya çalışıyorlardı. Kadın ise hâlâ ulu ağacın yanındaydı fakat oturmuyordu, ayakta, çekingen gözlerle yığının başındaki mücadeleyi seyrediyordu.

Zafer önce kalabalığa, sonra da kadına baktı. Ardından yığının içine atıldı. Kaslı bacaklarıyla kolundan asılan iki kişiyi tekmeleyerek uzaklaştırdı. Kucağına sığıdığı kadarıyla elma, muz, armut ve avokado doldurdu. Uzanan yabancı elleri omzuyla savuşturarak ağaca doğru koştu. Kadının gözlerinin büyüdüğünü, tüylerinin diken diken olduğunu, arkasını dönerek ceylan gibi koşmaya başladığını gördü.

Sesini hiçbir harfe büründürmeden bağırды. Elmalardan birini kadına doğru fırlattı. Sırtına ya da bacaklarına gelmesini bekliyordu fakat elma,

doğruca kadının kafasına isabet etmişti. Kadın tökezledi ve dizleri üzerine düştü. Kafasını tuttu, başını çevirdi ve Zafer'in gözlerine dehşetle baktı.

Yere düşen insanı daha fazla korkutmamak için kedilerin yaptığı gibi mırıltılı sesler çıkaran adam, yavaşça yaklaştı ve kucığındaki yiyecekleri eğimli toprağa bırakıp yuvarladı. Elmalar, armutlar, avokadolar kuşak gibi kadının çevresini sarmıştı. Hızını alamayarak öteye yuvarlanmaya devam eden bir meyveyi yakalayan kadın, gözlerini adamın gözlerinden hiç ayırmadan yemeye başladı. Zafer ise yavaşça geri çekildi ve tıpkı biraz önce kadının yaptığı gibi arkasını dönüp meydana doğru koştu.

Hava kararırken düşüncelerini kadından biraz olsun uzaklaştırabilmişti. Yorulana kadar kozalak atmaca oynamış, ardından yorgun bir şekilde bulduğu bir toprak tümseğinin yanına serilmiş ve kendisini sorgulamaya başlamıştı. Ne yapıyordu o? İnsani sıfatlardan soyutlanmış halde ormanda dolaşmak, oynamak, hareket etmek, yemek, içmek, uyumak... Konuşma yok. Sohbet yok. Medeniyet emaresi yok. Nereye kadar sürecekti? Yüz gün dayanabileceğini sanmıştı fakat şimdiden sıkılmaya başlamıştı. İki gece

durup ayrılrsa derneğe ödenmek üzere birisinden beş bin lira borç bulabilir miydi?

Zafer zihninden kaçmak için gelmişti fakat şimdi zihninin mahkemesine çıkıyordu.

"Aklımı seveyim. Hiç düşünmeden atlardım. Ne yapacağım şimdi? Hem... Böyle... Anadan üryan, hayvanlar gibi. E amaç o zaten, oğlum! Hayvan olmak. Fakat ne yapayım, utanıyorum. Bari iç çamaşırı giymemize izin verselerdi ya da aramızda kadın olmasaydı. Burası Avrupa mı yahu? Öyle şeylere hazır değil toplumumuz. Sus! Tamam, yeter. Düşünme. İçgüdülerinle yaşa. Of, olmuyor. Düşünmemeye çalıştıkça daha derin düşünüyorum. Zihnimi susturamıyorum. Sahi, o kadının ne işi var burada? Hayatında kimse yok mu? Evli değildir, sanıyorum. Peki sevgilisi de mi yok? Böyle güzel bir kadın yalnız olacak değil ya! Muhakkak sevgilisi var. O zaman... Peh! Ne deyyuslar var bel!" Yattığı yerden bir hışımla kalkıp yokuş yukarıya koştu. Bir kayanın üstüne çıkıp avazı çıktığı kadar bağırdı.

DEVAM EDECEK...

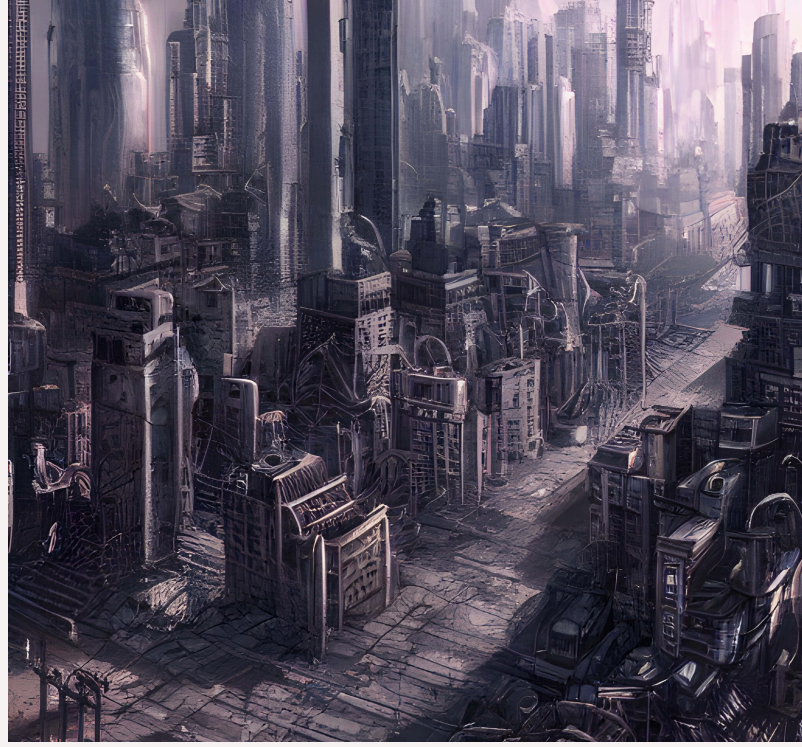
Çürüyen Elmasların Şarkısı İhmalin Işıltısında Çöken Hayalet Gelecek

Sinem Uğurlar

Şehir, bir zamanlar parıldayan kuleleriyle göğe meydan okurdu. Gökyüzüne kadar yükselen metal ve cam yapılar, güneş ışığını bir elmas gibi yansıtı, uzaklardan bakıldığında ihtişamlı bir uygarlığın sembolü gibi görünürdü. İnsanlar, teknolojinin mucizeleriyle dolu bu şehirde yaşamaktan gurur duyardı. Her şey kusursuzca planlanmış, makineler insanların tüm ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde programlanmıştı. Elde etmek için hiçbir çaba göstermeden yaşamak, bu parlak geleceğin mottosuydu.

Ancak bir gün, kimse farkına bile varmadan, bir dişli dönmeyi bıraktı.

Bu ilk ihmalin ardından bir diğeri geldi. Makinelerin soğuk düzeni, insanoğlunun ilgisizliğine dayanamaz hale gelmişti. Göz kamaştırıcı şehir, tıpkı bir elmasın içinde kırılğan çatlakların belirmesi gibi yavaş yavaş çözülmeye başladı. İlk başta sadece küçük sorunlardı; bir asansör çalışmıyor, bazı robotlar kendilerini şarj edemiyordu. Ancak zamanla bu sorunlar büyüdü. İnsanlar farkında değildi, çünkü artık çoktan sistemin

birer uzantısı haline gelmişlerdi. Teknoloji onları rahatlık ve rehavetle boğmuştu, o yüzden hiçbir şey yapmamaya alışmışlardı.

Bir sabah, şehirdeki enerji kesildi. O kadar ani ve sessiz oldu ki, kimse ne olduğunu anlamadı. Makineler durdu, ekranlar karardı, kuleler sessizliğe gömüldü. Elektriğin geri gelmeyeceğini bilen kimse yoktu. İnsanlar, bu devasa metal harikalarının ardında yatan kırılğanlığı hiç düşünmemişti. Göz kamaştıran bir geleceğin yerini, birdenbire unutulmuş, hareketsiz kalmış bir geçmiş aldı.

Şehir artık bir harabeye dönüşmüştü. Zamanla doğa, camların arasından içeriye sızmaya başladı. Yolları sarmaşıklar kapladı, metal yapılar yavaş yavaş oksitlendi. İnsanlar, ilk başlarda makinelerin geri döneceğine dair umuda sarıldılar. Belki biri gelip sistemi düzeltebilirdi, ama kimse gelmedi. Göz kamaştıran şehrin üstündeki parlak ışık söndü, tıpkı olası bir geleceğin asla gerçekleşmeyecek vaatleri gibi.

Şehrin eski sakinlerinden biri olan Lena, harabeler arasında dolaşıyordu. Yıllar önce burada çalışan bir mühendis olarak, bu teknolojik harikanın her köşesini biliyordu. Ama şimdi, geride sadece sessizlik vardı. Durdurulmuş fabrikalar, devasa boş binalar ve toprakla bütünleşen kuleler... O eski elmas parlaklığından eser kalmamıştı. Lena, bir zamanlar bu şehri inşa eden

ve ona hayranlıkla bakan insanlar arasında kendisinin de bulunduğunu hatırladı. Gelecek o kadar parlak görünüyordu ki kimse çöküşü hayal bile etmemişti.

Ancak ihmalin, insanoglunun en büyük düşmanı olduğunu anlayamamışlardı. Sistem, insanların dikkatini ve ilgisini gerektiriyordu; ama onlar bu sorumluluktan kaçmışlardı. Şimdi Lena, geçmişin yıkıntıları arasında dolaşırken, bir zamanlar var olan ama hiçbir zaman tam anlamıyla

gerçekleşmemiş bir geleceğin yankıları içinde kaybolduğunu hissetti. İleride, yarı yıkılmış bir kule dikkatini çekti. Kule hala göğe uzanıyordu, ancak metal yüzeyleri paslanmış, camları parçalanmıştı. Lena, geçmişin anılarını canlandırarak içeri girdi. Zamanında burada çalışan binlerce insanın adımları, artık unutulmuştu. Boş ofislerde, artık ihtiyaç duyulmayan makineler hareketsizdi. Bir masa üzerinde, hala açık kalmış bir dijital takvim vardı. Tarih, son enerji kesintisinin olduğu güne ayarlanmıştı. O gün, zamanın durduğu gündü. O gün, geleceğin olamayacağını anlamışlardı.

Lena, şehrin en yüksek noktasına çıkarak çevresine baktı. Güneş, ufukta batıyordu ve etrafındaki yıkıntılar, o eski elmas parlaklığından bir ışıltı bile taşımıyordu. İhmal, insanlığın inşa ettiği her şeyi sessizce yok etmişti. Ve şimdi, Lena'nın gözleri, hiç var olmamış bir geleceğin harabelerinde, geçmişin yankılarıyla dolu bu terk edilmiş dünyaya bakıyordu.

Belki de ihmalin en büyük gücü, fark edilmemesiydi. Bir dişli döndü, bir diğeri durdu; ama en sonunda, her şey çöktü.

Ekmek Arası Keder ve Ötesi

KONUŞAN:
KEVSER ÖZDAMAR

Öncelikle röportajımıza hoş geldiniz. İnşallah madden ve mânen iyilik hâlindesinizdir. Sorulara gelecek olursak, Muhammet Çavdar kimdir ve neden kalemini bir dönem öykünün menziline çevirmiştir?

Öncelikle inceliğiniz için teşekkür ediyorum. Son çeyrek asırda yazma eylemi ile meşgul olmasına rağmen kendisini asla bir yazar olarak görmeyen biri, diyelim. Ülkemizdeki edebiyat dünyası dinamiklerini burada ele alacak değilim. Yazarlığı hatırı sayılır bir kitleye ulaşabilme ile doğru orantılı olarak görmekteyim. İlk şiirlerimi üniversite yıllarımda yazmaya başladım. Hep şiirin menziline olsam da hikâye ve öykünün duraklarında da nefes alıp verdiğimi biliyorum. Bir novella ve iki şiir kitabı dışında en son yayımlanan Ekmek Arası Keder isimli kitabım, genel olarak küçürek öykü türünde değerlendirilse de daha çok kısa hikâyelerden oluşmakta. Üniversitedeyken kütüphanenin edebiyat bölümünde Ferit Edgü'nün kitaplarını keşfetmiştim. Ekmek Arası Keder'in mayasında geçen yıl kaybettiğimiz kıymetli büyüğümüzün satırlarının etkisi var diyebilirim.

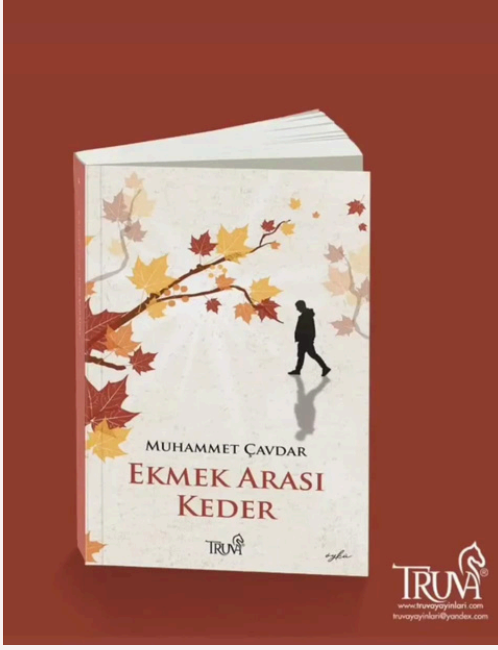
Öykü başlığını sorduk ancak küçürek öykü özelinde konuşacak olursak zor bir tür olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Zordur çünkü düz yazının şiire en yakınsamış

hâllerinden biridir. Bu kısa eserleri nasıl demlemeli ki özü okura ulaşsın?

Bu soruya “kısa hikâye” türü özelinde ilk sorunuzu da gözeterek cevap vermek istiyorum. Kitabımda yer alan metinlerin çoğunda yaşanmışlığın etkisi var diyebilirim. Zaten bir insanın ne kadar çok hikâyesi olabilir ki! Diğer taraftan kitapta kısa öyküler ve deneysel metin türleri de mevcut. Sözü uzatmak yerine metinleri daha steril bir şekilde anlatmayı denemek istedim. Kitapta yetmiş yakın metin var belki ama bunu, metinlerin kaçında ve ne kadar başarabildiğimi bilmiyorum. Metinleri olabildiğince fazlalıklardan arındırarak bir şekilde metin budamasına tabi tuttum diyebilirim.

Ekmek Arası Keder, çok dikkat çekici bir isim. Peki, kederi niçin ekmeğin arasına koyduk? Bu ismin hikâyesi ne ola ki?

Son bir buçuk yılda Gazze’de yaşananlar karşısında acziyetimiz, “söz”ü yetersiz kıldı. Uzun zamandır tek bir dize oluşmadı, oluşmuyor zihnimde. Neyi kaybettiğimi(zi) bilmiyorum ama hissiyatımın üzerinde kaskatı tortuların, tabakaların oluştuğunu söyleyebilirim. Daha çok ölüm gerçeğinin sirayet ettiği metinlerim düşünüldüğünde “keder” kelimesinin kitabımın isminde geçmesi beklenen bir durum. Pek sevmediğim bir yazar olan Bukowski’nin “Ekmek

Arası” isimli kitabının bu isimlendirmede payı var. Burada genel olarak “ekmek arası” ifadesinin yokluğu ve yoksunluğu çağrıştırması önemliydi benim için. Maalesef “keder”, iç dünyamda başatlığımı hep sürdürmüş bir duygu.

İki şiir kitabınızın yayınlandığını biliyoruz. Dili kullanımınızdaki ahenge bakacak olursak şiirden öyküye geçen yazarlardan olduğunuzu tahmin ediyoruz. Şiir geçmişinizden ve bu geçmişin öykü ile nasıl buluştuğundan bahsedebilir misiniz?

Bu soruya kısmen ilk soruda cevap verdim. Öncesi veya sonrası meselesi değil de söz konusu süreçte senkronize bir durum oldu. Şiir konusunda bir şey diyemiyorum ama tekrar hikâye veya öykü yazma konusunda kendimden şüphelerim var.

Ekmek Arası Keder’e dönmek istiyorum. Öykülerin her biri, modern hayatın farklı bir köşesinden kopardığı bireyleri inceliyor. Her öyküde başka bir ana fikir işleniyor. Bu öyküleri bir araya toplayan unsur nedir?

Yazar kendi yaşamından beslenerek yazmalı, önermesinden yola çıkarak kitabımda, içinde çok az kumaca olan metnin olduğunu söyleyebilirim. Metinler hem kırsal hem de kentsel yaşam kesitlerinden oluşmakta. Açıkçası Ekmek Arası Keder’in çok fazla kişisel bir kitap olduğunu söylemekten çekinmiyorum.

Son olarak, Ruhunu Arayan Adam isimli öykünüz, beni en çok etkileyen öykü olduğu için bu soruyu öykünün özelinde sormak istiyorum: İnsan, ruhunu nasıl aramalı ki ruhunu öldürüvermesin?

“Ruhunu Arayan Adam”, herhangi bir ön hazırlığı olmayan bir metin. İlhamın etkisi büyük. Bir arayışın öyküsüdür. Kalbi mananın arayışı diyelim. Materyalist dayatmaya karşı bir başkaldırı. Farkındalık mevcut ama bir müphemlik de yok değil. Bir çıkış yolu aramaktadır kahraman. Ayna metaforu metni daha etkili kıldı diyebilirim.

.

Son olarak “okur”larım demek istemiyorum dolayısıyla bu edebi yolculukta kendileriyle “can bağı” oluşturduğumuza inandığım “yoldaş”larıma hürmetlerimi iletiyorum

Verdiğiniz cevaplar için çok teşekkür eder, Öykümen takipçilerinin yoluna ışık tuttuğunuz için minnettar olduğumuzu belirtmek isteriz. Esenlikle kalın.

Gölgede Kalanlar Serisi: Tomris Uyar

HAZIRLAYAN:
EZGİ DALAN

Tomris Uyar; okur, yazar, eleştirmen ve çevirmen. Türk edebiyatında daha geri planda kaldığını düşündüğüm öykücüleri anlattığım seride bu sayıda ki konuğum: Tomris Uyar. Hep bilimsel dillerle konuşuyor, bilgilendirici ekler kullanıyoruz. Bu sefer, yazarları anlatırken kendimden parçalar da katmak istiyorum. Bu yüzden sevgili okurlarımız, bu sayıda bilimsel dile ne kadar yakışmasa da yer yer öznel bir anlatımla da

karşılaşacaksınız. Önden uyarımı yapıp yazar ile tanışıklığımla başlamak istiyorum.

Tomris Uyar ile ilk tanışıklığım, içinde yaşadığım şehirde her derde deva olarak gördüğüm Taşhan'da belediyeye ait olan Yazar-Şair-Çizer Evi'nde gerçekleşiyor. Bu hikâye aynı zamanda günlük türüyle olan tanışıklığının da hikâyesidir. Kütüphaneleri her zaman büyümlü mekânlar olarak görürüm, her

kütüphaneye gittiğimde -bir okur olarak kitapların yerlerini bilsem de- kitapların kendi aralarında oynadıkları oyunlar neticesinde insanlara zaman ve ihtiyaç dâhilinde göründüğünü düşünürüm. Bunun psikolojide adı “algıda seçicilik” olsa da kitapların oynadığını düşündüğüm o romantik oyun beni mutlu eder. Öyle bir günde, kitapların oyunları ve benim algıda seçiciliğim sayesinde o kitapla karşılaştım: “*Gündökümü 1: Bir Uyumsuzun Notları*” Öncelikle üniversite de edebiyat okumaya yeni başlamış halim, günlüğe “gündökümü” denilmesinden ayrıca hoşlanmış olmalı ki oldukça kalın görünen kitabı gözüm hiç korkmadan aldım. Dediğim gibi bu hem yazarla hem de günlük türüyle ilk tanışma hikâyemdir. İnsanın sevdiği yazarın günlük yazması ve okurunun buna ulaşabilmesi bence büyük bir şans. Ben de Tomris Uyar’ı hiçbir eserini okumadan önce günlükleri sayesinde tanıdım. Aklımda en belirgin kalan şey, zamanını genellikle orada geçirdiği turuncu mutfağı. O zaman ben de turuncu bir mutfağım olmasının hayalini kurmuştum. Yazarın günlüğünü okurken gözümde hep, mutfaktaki yuvarlak masada oturmuş Tomris canlanıyor. Bulaşık yıkarken aklına gelen düşünceleri kaybetmemek için köpükten yarı arındırılmış

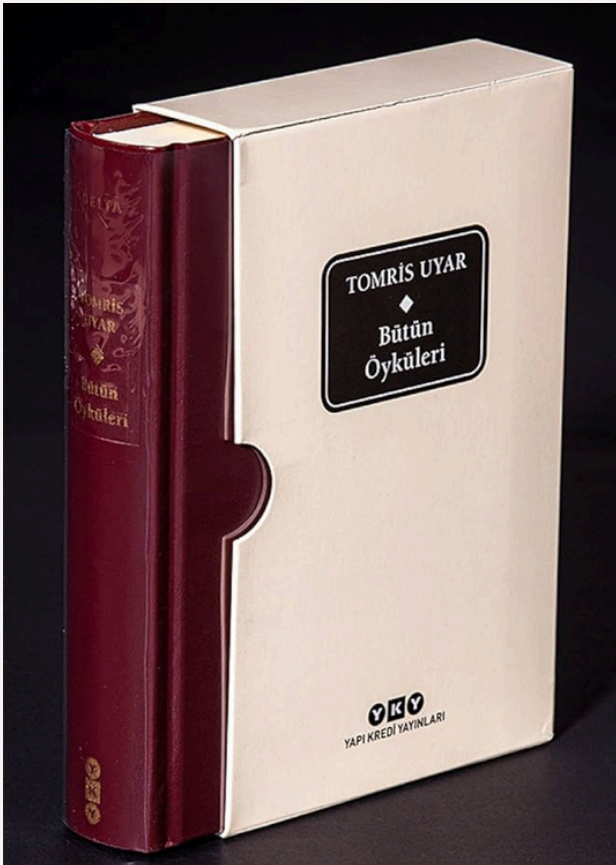
parmaklarıyla deftere su ve deterjan lekeleri bırakarak kendini ifade etme şekli neden bilmiyorum, bana çok anlamlı geliyor. Bu yüzden sevgili okurlarımız, yazara her şeyden önce bir insan olarak ayrı bir sempatim olduğunu belirtmek isterim. Şimdi formaliteden de olsa yazarın hayatına şöyle bir bakalım.

Tomris Uyar, 15 Mart 1941 tarihinde İstanbul’da dünyaya gelmiştir. Annesi Celile Girgin hukuk öğrenimi görmüş, babası Fuat Gedik iyi bir okurdur. Ailesi ve onlardan iki kuşak öncesi, öğrenimlerini tamamlamış, okur ve yazar olan bir ailedir. Buna özellikle vurgu yapmakta fayda var çünkü yazar, içerisinde kitap okunulan bir evde doğarak edebiyatla ilk etkileşimini çocuklu yaşlarda gerçekleştirmiştir. Anneannesi ona çocuklu yaşlarda Tefik Fikret’in şiirlerini okurmuş. Yazarın anne ve babası on dört yaşındayken boşanınca Tomris, anneanne ve dedesiyle birlikte yaşamaya başlamıştır. Anneannesi ve okumaya düşkün olan dedesi Ruhi Bey’in yazar üzerinde edebi anlamda çok etkisi olmuştur. Tomris Uyar, ortaokulu 1957 yılında English High School’u bitirmiş, lise öğrenimini Arnavutköy Amerikan Kız Koleji’nde 1961 yılında tamamlamıştır. Yazı hayatına ortaokul yıllarında gittiği yabancı okulların da etkisiyle çeviri

yoluyla başlamıştır. 1963 yılında İstanbul üniversitesi İktisat Fakültesi'ne bağlı Gazetecilik Enstitüsünden mezun olmuştur. Aynı yıl içerisinde fakülteden tanıştığı Ülkü Tamer ile evlenmiştir. İlk evliliğinden dünyaya gelen kızı Ekin'i süt boğulmasından kaybetmiş, çok geçmeden evliliği de bitmiştir. 1964 yılında Cemal Süreya ile ilişkisi başlamış ve onunla beraber "*Papirüs*" dergisini çıkarmıştır. 1965 yılında ilk öyküsü "*Kristin*" Türk Dili dergisinde yayımlanmıştır. Tomris daha sonra 1968 yılına Turgut Uyar ile tanışıp evlenmiş, Hayri Turgut Uyar adında bir oğulları olmuştur. Ve yazar, Turgut Uyar'ın soyadını alarak edebiyat

dünyasında bu isimle anılmaya başlamıştır. Yazar, edebiyat dünyasında, Türkiye Yazarlar Sendikası'nda etkin olarak görev yapmıştır. Çevirileri Varlık yayınlarında yayımlanmıştır. İlk çeviri kitabı "*Altın Böcek*" 1969 yılında yayımlanmıştır. 1971 yılında ilk öykü kitabı "*İpek ve Bakır*" kitabı yayımlanmıştır. Yayımlanan son öykü kitabı "*Güzel Yazı Defteri*"dir. Bu iki kitapla beraber yazar toplamda on üç öykü kitabı yayımlanmıştır. Yüzden fazla çeviride de ismi yer almaktadır. 1980 yılında "*Yürekte Bucağı*" öyküsüyle Sait Faik Hikâye Armağanı ödülünü kazanmıştır. 1987 yılında "*Yaza Yolculuk*" öyküsüyle Sait Faik Hikâye Armağanı ödülünü tekrar kazanmıştır. 4 Temmuz 2003 yılında yemek borusu kanseri nedeniyle hayatını kaybetmiştir.

Tomris Uyar'ın yaşamına şu şekilde kısaca bir bakışla bakılabilir. Ben yazarı günlükleri sayesinde tanıdım ancak yazara asıl haksız ününü getiren söylem: "İkinci Yenicileri kendine âşık eden kadın" söylemidir. Ne zaman yazarın ismi anılsa peşine ilişkisi olduğu erkeklerin ismi sıralanır. Bu bence bir kadın yazarın başına gelebilecek en kötü şeydir. Çünkü bakıldığında çoğu kişi, bir tane bile öyküsü okumamışken aşk hayatını lise müfredatı sağ olsun kolaylıkla sayabilir. Tomris Uyar'ı özellikle bu

seriye almamın sebebi aşk hayatından, kadınlığından muaf tutularak öyküleriyle ve tabii olarak çevirileriyle Türk edebiyatına sunduğu katkılarıdır. Tomris Uyar'ın ilk eserinden son verdiği esere bakıldığında, çevirileri dışında sadece öykü ve düzyazı alanında eser vermiş olduğu görülür. Öykünün tek başına bir tür olarak taşıyıcılığı yapan Sait Faik, Sabahattin Ali gibi yazarların dışında; öykünün romana gidilen bir basamak olarak görüldüğü dönemde ağırlıklı olarak öykü türünde eser vermesi de değerli bir olaydır. Yazı hayatına bakıldığında ağırlıklı olarak öykü türünden gitmesi, bu alanda on üç kitap çıkarması, öyküyü bir basamak veya yazı çalışması olarak gördüğünü değil, ayrıca bireysel bir tür olarak incelediğini de göstermektedir.

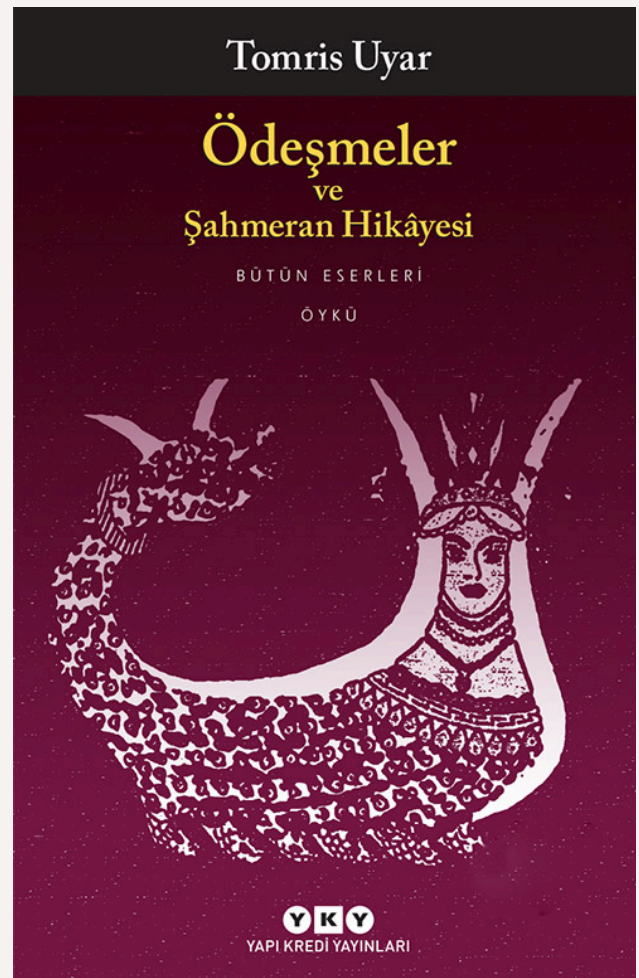
Tomris Uyar'ın yayımladığı öykü kitapları ise: *İpek ve Bakır* (1971), *Ödeşmeler ve Şahmeran Hikayesi* (1973), *Dizboyu Papatyalar* (1975), *Yürekte Buğa* (1979), *Yaz Düşleri Düş Kışları* (1981), *Gecegezen Kızlar* (1983), *Dön Geri Bak ve Rus Ruleti* (1985), *Yaza Yolculuk* (1989), *Sekizinci Günah* (1990), *Otuzların Kadını* (1992), *İki Yaka İki Uç* (1992), *Aramızdaki Şey* (1997), *Güzel Yazı Defteri* (2002) şeklinde sıralanabilir.

Tomris Uyar, öykü türünde onu geçkin eser vererek öykücü olarak anılmayı fazlasıyla hak eden bir yazardır. Burada bütün kitaplarını

inceleyebilmek mümkün olmasa da belli başlı öykü kitaplarını incelemekte fayda vardır.

Ödeşmeler ve Şahmeran Hikâyesi

Yazarın yayımlanmış ikinci öykü kitabıdır. Bu kitap konusu itibarıyla iki bölüme ayrılmaktadır. İlk bölüm olan “Ödeşmeler” kısmı, ikinci kısımdan daha farklı olarak birçok öyküyü içerisinde barındırmaktadır. Bu bölümün öykü kişileri birbirinden farklı insanlar olsa da ortak tema, öykü kişilerinin yaşadığı iç hesaplaşmalardır. Her öykü de toplumun farklı bir kesiminden bir

karakter, onun yaşamı ve iç sıkıntıları etrafında yaşadığı aydınlanmalar anlatılır. Yazar bu yüzden bu bölümün adını “Ödeşmeler” olarak adlandırır çünkü öykü kişilerinin diğer kişilerden ve hayattan alacakları şeyler bitmemiştir. Bu öykülerde modern yaşam, İstanbul’un burjuva kesimi içerisinde yaşanan modernleşme ve bu modernleşmeye bağlı yozlaşmalar görülmektedir. İlk öykü “Önsöz”, kuşaktan kuşağa okumuş bir ailenin torunları için çizdikleri hayat çizgisi görülür ancak, torunun düşünceleri çok daha farklıdır. “Köpük” öyküsü, evlenerek sınıf atlayan kâhya kızının memleketini unutmaya yönünden eleştirilirken yine memleketlisi yüzünden başına gelen olaylar anlatılmaktadır. “Güler Yüzlü Bir Komşu” ve “Dön Geri Bak” öyküleri aile olma çerçevesini çizirken ailede yaşanan yalanların, aldatmaların gün yüzüne çıkarıldığı öykülerdir.

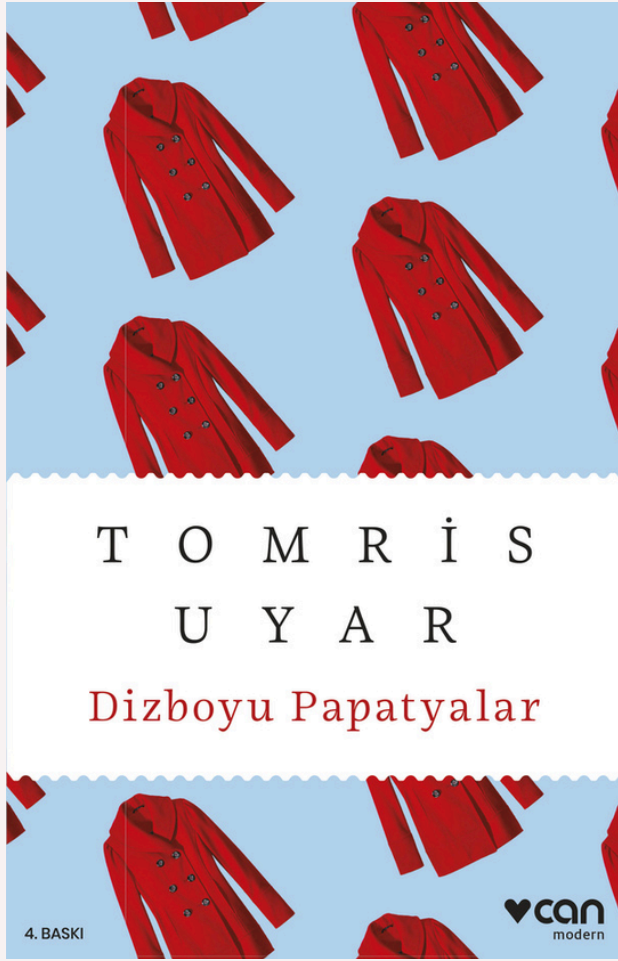
Bu kitapta üç öykü “Eptalikos Üçlüsü” başlığı altında bir araya gelmiştir. Yazar, bu öyküleri birbirine mekân ve kişiler bağlamında birbirine bağlayarak biçimsel anlamda farklı bir şeyler denemiştir. “Köpek Gezdiricileri”, anlatıcının köpek gezdirme mesleğini yaptığı ancak bu meslekten utanırken tanıştığı Nihat Bey ile olan sohbetini anlatmaktadır. “Derin Kazın”, kardeşini okutabilmek için hayat kadınlığı yapan İkbâl’in

şairliği ölümünü anlatmaktadır. “Sağlar” öyküsü ise ilk öyküdeki Nihat Bey’in gazeteden İkbâl’in ölümünü okuması ve bu ölüm hakkında toplumun değer yargıları çerçevesinde düşüncelerini anlatmaktadır. Bu üç öykü birbirine Eptalikos adlı kafe sayesinde mekânla birbirine bağlanmaktadır.

Kitabın ikinci bölümü “Şahmeran” aslında Adana yöresinin bilinen bir efsanesidir. Türkiye sınırları içerisinde bu efsaneyi bilmeyen yoktur. Yazar, bu efsaneyi sonunu ve olayları değiştirmeden, çağımıza uyarlayarak alegorik bir anlatımla okura sunmaktadır. Şahmeran, bilgeliğin ve fedakârlığın sembolüdür. Feminin bir çizgide önemli bir sembol olan Şahmeran’ın hikâyesini yakın olduğum bir kalemde okumak beni oldukça etkiledi.

Dizboyu Papatyalar

Yazar; toplumun kendilerine çizdiği sınırların dışına çıkamayan, toplumun değer yargılarına göre hayatlarını şekillendiren ve buna mecbur bırakılan insanların öykülerini anlatmaktadır. Toplumun sıradan kesimlerinden alınmış karakterlerin yazgılarına karşı direnişlerini veya boyun eğişlerini anlatan öykülerdir. Her durumda bu insanlar sonsuz bir çaba ile yaşama devam etmek zorunda kalan insanlardır. Bu kitabın öykü kişileri toplumun değer algıları

yüzünden köşeye sıkıştırılmış insanlardır.

“*Hakların En Güzeli*”, mahallenin kabadayısının bir namus meselesi yüzünden ablasının eşini öldürerek hapis yatıp çıkması, karakterin özgür seçimi olduğu gibi aynı zamanda toplumun baskısıyla gerçekleşen bir eylemdir. “*Emekli Albay Halit Akçam’ın İki Günü*”, askerlikten emekli olan bir adamın askeri düzeni apartmanda, apartman yöneticisi olarak sürdürürebilmeye zorlanışını anlatmaktadır. “*Yaz Suyu*”, askere giden bir adamın trende karşılaştığı bir kızla mektuplaşması ve aile büyüklerinin zorlamalarıyla kendisini

bir evlilik içerisinde bulmasını anlatır. “*Şen Ol Bayburt*”, anne ve babasının ölümünden sonra hayatta tek başına kalan Feride’nin kötü yoldan Behçet Bey ile evliliği sayesinde kurtuluşunu ancak bu evliliğe toplumun bakışını da anlatmaktadır. Kitaba ismini veren “*Dizboyu Papatyalar*” öyküsü, meslek olarak keman çalan Şermin karakterinin, toplumun değer algısına göre bir iş yapmaması ve bu mesleği icra ederken duyduğu duygulara toplum tarafından ket vurulmasını anlatmaktadır.

Kitabın ismi oldukça olumlu bir etkiye sahip olsa da genel olarak içerisindeki öyküler; toplumun değer algıları nedeniyle yanlış yönlendirilmiş karakterlerin hayatlarını anlatmaktadır. Bu kitaptaki karakterler hayata karşı düşünce bazında pasif bir direniş gösterebilir de kendi hayatlarının aktif kişileri olamaz, toplum karşısında pasif duruma düşen daha çok umutsuz karakterlerdir.

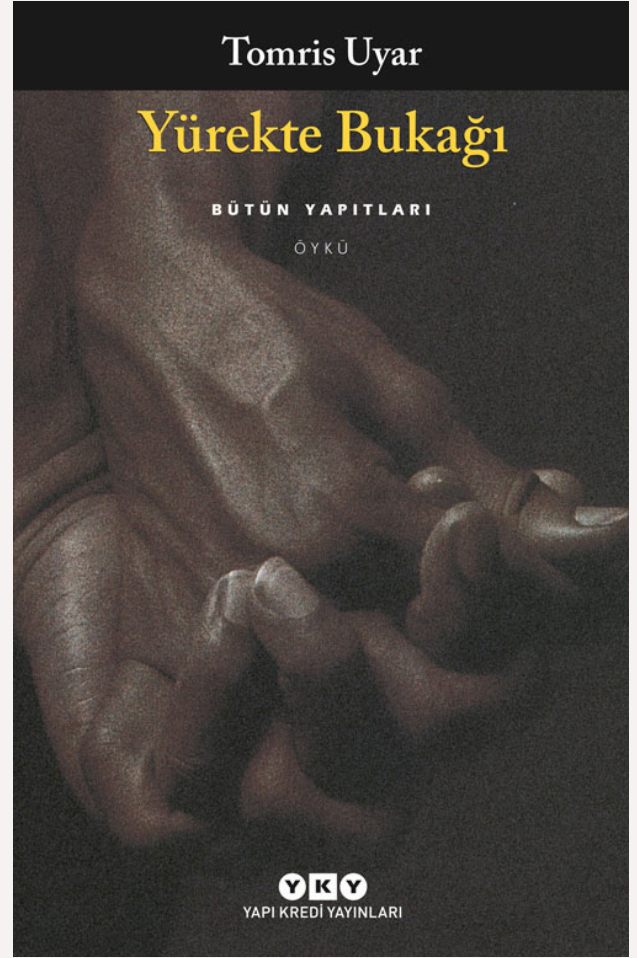
Yürekte Bukağı

Yürekte Bukağı, yazarın 1979 yılında Sait Faik Hikâye Armağanı ödülünü kazandığı kitabıdır. Bu kitap iki bölüm, toplamda on öyküden oluşmaktadır. Kitabın isminden başlamak gerekirse; bukağı, pranganın ucundaki demir halkadır. Ve yürekte bukağı ise anlaşılabilceği üzere toplumsal

adaletsizlikler sonucu ortaya çıkan umutsuzluk durumunu anlatmaktadır. Bu kitabın öyküleri toplumsal baskıları, sıkıyönetimin umutsuz insanlarını ele almaktadır. Bu kitabın öykü kişileri, sıkıyönetim döneminde yaşamın her alanında yüreklerine bukağı vurulmuş, umutsuz kişileri anlatmaktadır.

Bu kitabın öyküleri seksen ihtilalinden önceki umutsuz durumu anlatmaktadır. “*Anlat Bana*” adlı öykü, birbirini seven ama dönemin buhranına kapılarak birbirinden uzaklaşan iki gencin hikâyesini anlatmaktadır. Normal toplumsal ve siyasal şartlarda bir arada olabilecek insanlar, dönemin buhranının da etkisiyle bir araya gelememektedirler.

“*Güneşli Bir Gün*” 1980 öncesi Türkiye görünümünü çizerek insanlara unuttukları umudu, bir çocuk sayesinde gösteren bir aydınlanma öyküsüdür. “*Sütpayı*” öyküsü sütçü Ahmet’in sokaklarda süt satarken eşinin açlıktan sütünün kesilmesini anlatır. Kadın yoksulluktan eşinin sattığı sütü çocuğuna vermenin hayalini kurar ama bunu gerçekleştiremez. Burada kendi sattığı ürüne yabancılaşan öykü kişileri görülür. “*Ayşe Haklı*” ve “*Akan Sular*” öyküleri bitmeyecekmiş gibi görünen evliliklerin nasıl bittiğini, insanların birbirlerine nasıl yabancılaştıklarını

anlatan öykülerdir. “*Düş Satmak*” hayata tutunmaya çalışan bir genç kızın çabası ve yanlış yollara düşmesinin öyküsüdür.

Bu kitabın iki vurucu öyküsü vardır. Bunlardan ilki “*Uzun Ölüm*”dür. Bu öyküde bir bankada çalışan Enis Bey’in kasada çıkan açık yüzünden Marmara’nın bir adasına sürgüne gönderilişi ve buradaki halkla uyuşamaması, uğradığı adaletsizlik sonucu intihar etmesi anlatılır. Diğer öykü ise kitaba adını veren “*Yürekta Bukacı*” adlı öyküdür. Bu öykü, diğer öyküyle bağlantılıdır. Adayı kaçış olarak gören bir kadın yazarın adaya

gelmesi, Enis Bey ile aynı otelde kalıp tanışmasını anlatır. Kadın yazar, Enis Bey'in ölümünden önceki ve sonraki günü anlatmaktadır.

Tomris Uyar'ın öykücü kişiliğine genel olarak baktığımızda toplumun aydın kesimine ait bir yazar olarak bilinse de toplumdaki kopuk öyküler yazmadığı görülmektedir. Deyim yerindeyse yazar, sırça fanusundan dışarıya bakıp toplumu dışardan bir gözle anlatmaz. Ve daha da önemlisi bir aydın olarak toplumdaki kopuk değildir. Daha çok bireyci görülebilecek öyküleri bile, içinde bulunduğu toplumun etkisiyle bireye dönen insanların öyküleridir. Öykülerinde birey tek başına bir olgu olarak değerlendirilmez, birey toplumun bir parçasıdır. Ağırlıklı konu dağılımına baktığımızda kadın konusu, bir kadın yazar olarak gündemindedir. Bir genç kızın öyküsünü de yazar, boşanmış bir kadının öyküsünü de, bir anneyi de yazar, bir hayat kadını da yazar. Bu yüzden karakter skalasının geniş olduğu söylemek mümkündür.

Önceden vurguladığım gibi birey tek başına ele alınmaz, birey toplumun bir parçasıdır. Burada yazarın marksist yöneliminin de etkisi görülmektedir. Yazarın öykülerinde; toplumsal değerler, kadın-erkek ilişkileri, evlilikler, aldatmalar, sanatçı dünyası, iletişimsizlik, göç, bunalım, kaçış, toplumsal yozlaşma ve intihar konuları sıkça rastlanan konulardır.

Yazar, toplumda doğrudan ilgilenir. Öykü nesnesi kimi zaman toplumun kendisidir. Bu durumda toplumu eleştirir, toplumun eksik yönleri öykülerinde aktarır ancak öykülerinde toplumun aksak yönlerine bir çözüm önerisi getirilmez. Bu durumda yazar, kendisini toplumsal gerçekliğin yansıtıcısı konumunda görür ve üzerine düşeni yapar.

Tomris Uyar, benim hem yazarlığımı hem kişiliğimi hem de toplumsal duruşumu benimsediğim bir yazardır. Ve de bir yazar olarak açıkçası hak ettiği değeri göremediğini düşündüğüm bir insandır. Tomris Uyar, benim aklımda hep turuncu mutfağında, yuvarlak masasında her daim açık olan çizgili defterine deterjan izleriyle yazılar yazan yazar olarak kalacak. Umarım, Tomris Uyar'ın hakkındaki dedikodulardan ayrı bir pencere açarak anlatabilmişimdir.

Gölgede Kalanlar serimizin bir daha ki yazarında görüşmek dileğiyle...

GECE DÜŞÜNCE KULÜBÜ

YAZAN:
TAHA ÇAĞLAR OĞLU

Gece Düşünce Kulübü, Son Gün Fotoğrafhanesi'nden (2022) iki yıl kadar sonra neşredilen Geceye Düşen Orkide'nin yaklaşık yetmiş sayfalık uzun öyküsü.

Gece Düşünce Kulübü, edebiyat öğretmeni Metin Bey'in sanat, düşünce dostu bir grup öğrenciyle kurduğu bir lise kulübü. Ancak kulübün arka planında ismi (ithaf dışında) açıkça söylenmese de Hüseyin Su hocamızın manevi şahsiyeti ve cehdi, (ayrıca Nuri Pakdil'in ve edebiyatı eylem bilen, bilen, bu bağlamda dertlenenlerin) duyarlılığı hissedilir. 'Su gibi aziz hocam' diye anılan, edebiyat öğretmeni, kulübe zahiren hiç dâhil olmamış, emekliye ayrılıp çok uzaklara gitmiştir. Lisedeki yangında ise kulüpteki kitapları ruhaniyatıyla kurtarmıştır. Gece Düşünce Kulübü'nün ikinci (Sakin Kıyı Çam Limanı) ve son (Su Gibi Aziz) bölümünde Hüseyin Su'nun eserlerinden, özellikle Takvim Yırtıkları'ndan kıvılcımlar ışıır. Bu bağlamda Pakdil'in medeniyet kavgasının, cesur söyleminin de sarsıcı etkisini duyarız. Cehd, çile, hayal kırıklığı, dava, şevk.

Bir adamın, minicik masum çocuğuna yılbaşı bileti çektirmesinin de; hocamın "İnsan, kendi gücüyle kirlenebilecek durumda değilken bile onu rahat bırakmıyoruz." cümlesi de, put yapım evlerine hayatıyla direnen ustanın (Pakdil'in) yoksul mahallelerde, sefalet, günah, bakımsızlık kokan mekânlarda

haykırdığı "Ülkemizin hâlini görüyorsunuz değil mi beyler? Bu ülkede, böyle sokakların olduğunu bilenler var mıdır?" çılgınlığının menbaı da Takvim Yırtıkları'dır. Bu günlükleri ve Hüseyin Su Bey'in diğer eserlerini okumayanların bu ayrıntıları fark etmesi zor olabilir. Gece Düşünce Kulübü'nün yukarıda andığımız iki öyküsü dışında yer alan dokuz öyküsünde ise aile problemleri, gençliğin sorunları, medeniyetimizin dinamikleri, sarsılan ve savrulanların yürek sorguları var. Birbirlerinden bağımsız gibi görünebilen bu 11 öykü, aslında tematik bir bütünlük çerçevesi içinde.

Yaklaşık kırk yıldır devam eden edebiyat öğretmenliğim sayesinde pek çok genç kalple tanıştım. Gece Düşünce Kulübü'nün muhayyel kahramanları Tunay, Nilüfer, Tahsin, Rengin ve diğer gençler, bu uzun yoldaki yüzlerden bazılarını temsil ediyor. Bir tarafta ontolojik, ailevi, toplumsal problemlerin içinde bazen ayağı kayan, bazen istikametini koruyabilen gençlerimiz; diğer taraftan çağın tuzaklarına düşebilen ve kendinde kaybolanlar, şefkat ve çaresizlik girdabında çırpınan ebeveynler... Mecali, takati kalmayanlar, ah ki unutilanlar, unutturulanlar, çarpılmışlar, o karanlığa bırakılanlar... Karakoç'un Masal'ındaki ilk altı kişinin serencamı. Yedinci şahsın yansımaları... Yetmiş sayfanın en uzun gecelerinde karşımıza çıkan suretler; bizim çocuklarımız, gençlerimiz, özellikle

hayatın anlamını/ şarkısını arayan liseliler, anne ve babalarımız, aslından kopan veya kopamayan, derin acılarla yaşayan, yaşamak zorunda olan insanlarımız... İçimde bir şahdamar gibi hissettiğim...

Öykünün sonundaki 'büyülü gerçekçi' yangında da, tahmin edilenin aksine kulüpte sükûnet artmış, kulübün satırlarına toplananlar, kâinatın hatıralarına kapandıkça vicdanlarına, büyük hesaplaşmaya açılmışlardır. Felaket ve helaket çağı diye tanımlanabilecek bir çağın ürkünç ateşine karşı mücadelenin de bir simgesidir, bu durum. Bu mücadele (yangın ve sükûnet) Diriliş, Büyük Doğu, Edebiyat, Hece, Elif, Maveria gibi dergilerin de derdidir, cehdidir. Yalnızlığı ve garipliğidir de aynı zamanda. Gece Düşünce Kulübü, metaforların ve metinlerarasılığın arasından bize sanat edebiyat duyarlılığının öğrencilerde nasıl makes bulabildiğini, aile dramlarını, parçalanmışlıkları, sanat edebiyat ateşine emek verenlerin çilesini ve hayal kırıklıklarını, çaresizlik ve umutlarını işaretliyor.

Her insan yeni bir vicdan olduğuna göre, öykünün sonunda, bunca yıkıntı ortasında medeniyetimize dair ümitler ısrır. Rahlelerin, şadırvanların, kapalı çarşıların ulu kuytularından gecenin koyulaşan düşüncelerine yıldızlar dökülür.

'Ulu kuytu'lar, cemiyetimizde hâlâ var ve hep olacak. Gece Düşünce Kulübü'nün aydınlığını gitgide koyulaşan hiçbir perde ebediyen örtemeyecek. Kendini yeniden kurmak için; düşenin dostu, düşünenlerin yâri, yârânı olmak için, sonuna dek herkesle ve her şeyle hesaplaşmayı göze alacak insanlar, meyveye duracak dikkatler, umutla, daima umutla beklenecek.

Gece Düşünce Kulübü; kar fırtınaları, alacakaranlık adaları, özetlenemeyen ıstırapları, dehşetli yangın ve depremleri ile cemiyetimizi istila eden zehirli balın tehlikelerine ve açtığı yaralara karşı bir çığlık. Muhayyile ateşinde piştiği için de hatıra değil, öykü. Toplumumuzda gece kulübü var, düşünce kulübü var fakat gece düşünce kulübü özgün bir inşa ve ima.

Unutulan ne? Vicdanın sesini unutturan kim, kimler? Bir dönem hikâyesi mi (novella mı) oldu, Gece düşünce Kulübü? Bakalım sesi yetebilecek mi? Buna da okuyucu karar versin.

Ellerinde Yürek Taşıyan Yolcular (I)

FAZLI BUĞU

Bir elinde yıpranmış ve boyası atmış tahta bir bavul, diğerinde küçük bir kız olan bir kadın kasabanın çamura bulanmış yollarında yağmura aldırış etmeden hızla ilerliyordu.

Kadın, sürekli arkasında birileri varmış gibi yürürken kafasını telaşla arkasına çeviriyor ama beklediği gibi kimseyi bulamayınca rahatlıyorsa da bunun tadını tam olarak çıkaramadan bir daha bakıyordu arkasına.

Elinden bavulu her an düşürecekmiş gibi acemice tutuyordu. Her an fırlatacakmış gibi ya da.

Bir ara tökezleyip yağmur sularına bulanmış kızını hiç duraksamadan peşinden çekip sürüdüyse de onun sabrını deniyormuşçasına belirli aralıklarla bir kaç kez tekrarlandı bu can sıkıcı durum.

Zavallı kız, bu yorucu ve çetin duruma fazla katlanacakmış gibi gözükmeyişe de annenin buna pek aldıriş ettiğı yoktu. Ağlayıp sızlaması onun daha çok hırpalanıp, azarlanmasına yol açtı her defasında sadece. Sanırım ağlıyordu da genç kadın. Gözyaşları bazen onun önünü görmesini bile engelliyordu. Üstünde ince beyaz yakası açık bir penye vardı. Altında dizlerine kadar ıslanmış uzun bir etek. Kızının üstünde ise dizlerini ancak örten beyaz bir elbise vardı. Altında beyaz bir külotlu çorap yine beyaz rugan ayakkabılar vardı. Elbise ıslanmaktan yapış yapış olup vücuduna yapışmıştı.

Tren istasyonuna geldikleri vakit anne gözlerden uzak oturacak bir yer aradı. En sonunda istasyonun kuzeybatısında kimsenin olmadığı bir oturağı gözüne kestirince geçip oturdu oraya. Yağmur da şimdi eskisine göre daha şefkatli yağıyordu. Az sonra da sadece çiseleyecek ardından güneş açacaktı belki. İstasyon fazla kalabalık değildi. Birkaç kişi dışında kimsecikler yoktu. Kadının dikkatinden kaçmamıştı bu. Çok mu erken gelmişti? Acele mi etmişti ne? Kendisine bu soruları sorarak haksızlık yaptığını anladı çok geçmeden. “Benim elimdeymiş sanki buraya bu saatte gelmek. Değil tabi, bilmiyormuş gibi!” diye söylenmeye başladığı anda... Zaman denen mefhumu kafaya takıp, hayıflanmanın ne yeri ne de zamanıydı. “Hep erken yâda geç gelmek ben de huy halini mi aldı?” Diye dövünmek de ne

kadar yersizdi. Üstünde durmaya değer miydi? Bunları düşündüğünde kızının avuçlarını parçalamak istercesine sıkılmıştı bir süre farkında olmadan. Gayriihtiyarî bir şekilde kızcağızın bakışlarına duçar olunca anladı. Deliye bakar gibi bakıyordu kızı ona. Ya demek ki deminden beri onu izliyordu. Öyleyse... Kendi kendine söylenmelerini ve ilenmelerini hep duymuştu...

Ve başını dizlerine gömmeden önce öylece bıraktı onun ellerini.

Az sonra yavaş yavaş akın etmeye başladı yolcular gara. Her kes kalabalık gruplar halinde geliyordu. Elllerinde ağır olduğu belli olan çuvallar tutuyorlardı. Daha çok erkeklerdi ellerinde çuval olanlar. Kadınlar daha çok kendilerini uzun yolculuk boyunca doyuracak azık dolu çantalardan tutuyorlardı. Tren yolcularının ellerinde sürekli bunlardan olurdu. Yorucu geçecek uzun yolda bunlardan bir çeşit teselli buldukları kesindi. Zar zor terk ettikleri kasabalarını daha uzun süre duyumsamak için içlerinde herkesin yanında muhakkak bu pazar torbalarına benzer renkli çantalardan olurdu. Çeşit çeşit börek ve pastaların çoğunlukta olduğu bu torbada kimi zaman ceviz, elma armut kurusu ve yine güzel mevsimlik meyvelerden de olurdu. Trenin hareket etmesiyle birlikte hemen bu torbalara başvurulabildiğı gibi kasabadan tamamen uzaklaştıktan sonra da gerçekleşebilirdi bu sevimli iş. O zaman bütün kompartımanlardan bir

kokudur yükselirdi. Güzel kokan bu kompartımanların birde zamansız misafirleri olurdu ki bilet kontrollerini olabildiğince öne çeken kondüktörler en güzel kokan kompartımana yaklaşıp en beyefendi sesleriyle yolculara "merhaba" derlerdi hemen. Yolcular hep soğuk çıkmasına alıştıkları bu ses tonuna şaşırırlar ve bunu yine de anlamlandırmakta fazla zorlanmazlardı. Ellerini torbalara daldırıp daldırıp kondüktörün kucasına bir sürü yemiş pasta ve böreklerden boca ederlerdi ardından. Kucasında yığınla öteberi taşıyan kondüktör hızla kabinine giderek bunları aceleyle bıraktıktan sonra en çok koku saçan kompartımanları sırasına göre ziyaretini aksatmadan yerine getirmeye çabalarlardı bir daha.

Genç kadın hüznüyle çevirip başını önüne eğdi bakışlarını. Yüzlerinde tebessüm eksik olmayan birden fazla insan görmek hüznlendirmişti onu. Tekrar dalıp gidecekken, yaşlı bir kadın gelip sokuldu yanına. Buralardan değildi besbelli. Başında çiçekli fötr bir şapka yine üstünde kloş bir etek ve ipek bir gömlek vardı. Çok hoş kokuyordu. Yüzünü yandan görebildiği kadarıyla bakımlı, alımlı bir bayandı. Etleri sarkmamıştı, sadece biraz gıdığı. Oda yaşına göre normal sayılırdı. Kibar bir şekilde genç kadının yanına oturup oturamayacağını sordu. Genç kadın kulağa hoş gelen bu sesin tınısına aynı hoşlukla karşılık vermeye hazırlandı ama olmadı. Kendini zorladığı açıkça anlaşılan bir şekilde biraz yer açtı ona ve eliyle "buyur!" der

gibi yer gösterdi, sonra kafasıyla "olur tabi, neden olmasın" anlamına gelen birkaç baş hareketiyle yukarı aşağı sallandıktan sonra az önce olduğu gibi yine başını dizlerine değin indirdi.

Yaşlı kadın kendisine yapılan bu zoraki hizmetin karşılığı olan sıcak bir teşekkürün ardından, kadının her an fikir değiştirmesinden korkmuşçasına duraksamadan aceleyle ilişti oturağa. Kendini tamamen oturağına alıştırmıca genç kadına bakıp bir şeyler konuşmak istedi ama onun saçlarını ellerinin arasına alıp başını nerdeyse bacaklarına değin gömmesi bu isteğini erteletmek zorunda kaldı. Yine de içinden ne pahasına olursa olsun bu kadınla aralarında bir dostluk kurmaya söz vermeyi kendine çok görmedi. Bunun nedeni basit bir nedene bağlanacağı gibi açıklanamaz bir gizde taşıyabilirdi ki -bu daha büyük bir olasılıktı-, genç kadının ona karşı takındığı bu soğuk tavra aynı soğuklukla karşılık verip onun varlığını önemsememek içten bile değildi.

Yaşlı kadın kendini oturağına alıştırdıktan sonra aklına birden gelmiş gibi çantasını açıp içinden renkli poşetli çikolatalardan çıkardı. Sonra genç kadının kızı olabileceğini düşündüğü kişiye uzatmak istedi. Bu samimi teklifle şaşırان cici kız, henüz açmakta olan güneşi tüm bedeninde hissetmiş gibi canlandı birden. Bin bir renkte poşetlenmiş sevimli şekerlemeleri kaçırmak istemediğinden olacak-yaşlı kadın bu şekerlemeleri gerçekte ona vermek istemiyormuş gibi hissetti küçük

kız. Bunda şekerlerin eşsiz sayılabilecek güzellikte olmasının payı kuşkusuz çok büyüktü. Onların evinde bu şekerler ancak misafire verilir çocuklara ise asla verilmezdi çünkü- aceleyle annesinin sağından atlayarak soluna, kendisine şeker uzatan yaşlı kadına doğru biraz sakarca uzanmak istedi. Anne bile kızının bu hareketini, kendisine danışmadan yaptığı bu yer değiştirışı bilmem çok sonra fark etti. Sanırım boynu tutulmaya yakın, doğrulmak isteyince. Hışımla kafasını kaldırıp sağa sola oynatınca boynunu, bıraktığı yerde göremeyince kızını, etrafına biraz da korkuyla karışık aşırı bir heyecana kapılarak aramaya koyulunca -bunu biraz da komik yapmış olacaktı ki - yaşlı kadın karşıya; demir raylarının ısıldayan parıltısına dikmiş olduğu gözlerinden güç almışçasına, pes ama etkili bir ses tonuyla;

—Canın sıkılmışa benziyor dedi, tebessüm ederek. Genç kadın bu rahat ses tonuna kızmıştı. Onunla yol dostluğu kurmaya hazır bir sestti bu. Ama bunu pek tındığı yoktu. Kızını kadının yanına sokulmuş şeker yerken görmek acılarını kısmen hafifletmiş bu da ona fazlasıyla yetmişti. Kendini söylemeye mecbur hissettiği bir kaç sözcüğü zorda olsa o anda söylemeyi başarmıştı.

—Keşke vermeseydiniz. Pek iştahsız zaten... Dişleri de pek dayanıksız. Çok yakında bütün dişlerinden de olacak korkarım.

Yaşlı kadın;

—Anlamaz, çocuk onlar daha, kendisine

neyin iyi neyin kötü olduğunu bilemez, diyerek genç kadını anladığını, ama kızına da hak vermesi gerektiğini en hoş ses ifadesiyle anlatmaya çalışınca bu sözlerden ve munis ses tonundan etkilenmemek neredeyse imkânsız gözüküyordu;

Utaniyordu genç kadın ama hala telafisinin olabileceğini anlamaz da değildi;

—Haklısınız galiba... Derken bile genç kadının ne denli acı çektiği anlaşılıyordu. Her ne pahasına olursa olsun kelimelerin sonunu getirmeye kararlı gibi bu kez de; “Hepimiz yapmadık gibi zamanında, ne de kolay suçluyoruz onları,” diyerek boşlukta birbirine paralel biraz da acemice dolanan ellerini anlatmak istediklerinin geri kalanı için adeta seferber etti. Bu sözlerin bitmesini beklemeden daha kahkaha şiddetinde sayılabilecek bir gürültüyle gülmeye başladı yaşlı kadın. Bir şey hatırlarmış gibiydi. Gülmesini bitirince yine tam karşıya bakmaya devam ediyor ve "evet" diye sürdürürken konuşmasını oldukça yavaş konuşuyordu. Yerin altından geliyor gibiydi sesi.

—Belki daha çok hatalar da yaptık. Daha büyük üstelik... Bu küçük kızın bütün hatalarının hafif görecekt denli ağır hatalar. Donup kalmıştı genç kadın. Yarasına parmak basılmış gibi suskun kaldı bir süre. Uzun bir süre konuşmadı. Yaşlı kadın onun suskunluğunu görünce bir süre oda hiç konuşmadı. Yine küçük kızla oyalanmaya başladı sadece.

Haşarı bir çocukluktu onunki. Tek katlı

baraka evlerine sığamadığı gibi, elma, erik ve annesinin her yaz yetiştirdiği sebzelerinin de bulunduğu bahçelerine ailesinin onu özgür bıraktığı sınırlar içerisinde bırakamamıştı bir türlü. Bir gün ağaca çıkıp bir yerini kırar, başka bir gün mahallenin çocuklarını toplayarak bahçeye dadanır, yine başka zamanlarda odalarını ve bahçelerinin içerisinde bulunan öteberilerini saklamak için kullandıkları kilerlerini talan etme başarısını gösterdikten sonra bütün bu yaramazlıklarının ödülü olarak annesinden bir eşek yükü sopa yedikten sonra geçer evin bir köşesinde kendini unutturur, bazen de bunu evden uzakta yaparak annesini cezalandırmaya çalışırdı. Babasıyla arasını açmak için annesine kızdığı zamanlarda sürekli yapardı bu sonuncusunu. "Yine nereye gittin boyu devrilesice? Tüm gün bana onca yaptıkların yetmezmiş gibi birde ortalıktan kayboluyorsun. Ah ne olacak bu kızın hali? Biz ne yapacağız bununla? Nasıl başa çıkarız bilmem ki? Nasıl bir günah işledim ki bunları bana reva gördü Allah'ım?" diye komşulara şikâyetlenince onlar hep bir ağızdan büyüünce örnekler göstererek kızının akıllanacağını söylese de ikna edemezlerdi bir türlü. "Hele bir evlensin bak nasıl akıllanır!" dedikçe Anne; "Yok, ben bilmez miyim malımı? Bunun akıllanacağı yok? Bizim kızlar hep böyledir. Teyzelerine çekmiş bu da oradan biliyorum. Başlarına büyük bir bela açmadıkça uslanmazlar. Allah'ım esirgesin bu kız başına büyük bir bela

açacak!"

"Tövbe de kadın! Ne biçim konuşuyorsun? Haksızlık ediyorsun kızına. Düzelir düzelir... İcini ferah tut sen. İyi düşün ki iyi olsun! Bak bizim Halime'nin kızı Şule'ye. Seninkinden bin kat daha yaramazdı da ne oldu? Evlenip gidince süt dökmüş kediye döndü. Kaynanası bir memnun ki... Sorma gitsin. Bazen kendi kendine 'bir de istemeye yanaşmadıydım' deyip bir hayıflanışı var. Duyma için acır. 'Ama şimdi parmakla gösterilecek bir gelin. Kadrimizi kıymetimizi biliyor. Kocasının da gönlünü ediyor. Allaha şükürler olsun!' deyişi de var ki sorma gitsin. Sonra liseyi bitirmişti Ayşe. Daha lise sondayken dışarılıklı bir öğretmen gelmişti kasabaya. Kız tutulmuştu daha okuldayken. Okuldan sonra Ayşe halı kursuna yazılınca da devam etti bu gizli aşk. Lisenin tam karşısındaydı kurs. Ayşe öğle aralarında sürekli buluşmaya giderdi onunla. Gözden uzak kasabının sapa yerlerinde. Annesi bunu duyunca çekip konuştu kızını. "Bilmediğimiz adamlara kız vermeyiz" dedi. "Gözümüzün önünde olmanı isteriz. Adam yarın kafasına eser uzak ücra bir köşeye giderse bir daha ne ses ne sebat. Olamaz kızım aklını başına al. Kimdir neyin nesidir dahi bilmiyoruz. Tamam, okumuş muallim çıkmış ama yine de pek gözüm tutmuyor benim. Ayyaşın teki diyorlar sonra onun için. Okula bile içkili gidiyormuş çoğu zaman. Bu adam yarın öbür gün seni döverde kızım. Tabi ya

içen adamın sağı solu belli mi olur? İçkinin olduğu yerde bet bereket de kalmaz! Bak bu sözlerimi unutma! Cımcızlak kalırsın ortada bilesin? Kavga bitmez, huzur sürmez sizin evde sonra. Vah başıma! Hem biz seni geçenlerde isteyen mobilyacının oğlu Mustafa'ya vereceğiz. Baban söyledi daha geçen... Gözümüzün önünde iyi bir aile. Akıllı, sıırım gibi delikanlı. Mesleği de var sonra! Olmasa ne olur? Sıktağı taşın suyuyla ferahlayanların, doyduğu sofralarda doyanların sürüsüne bereket. Babası yarın öbür gün dükkânı da devretti mi, oh değme keyfinize gül gibi geçinir gidersiniz. Parlama hemen? Öldürürüm kendimi de ne demek? Aman Allah'ım biliyordum bu kızın da sonunun böyle olacağını. Tanımadığımız ipsiz sapsız herifin biri için hem de! Annesini babasını hiçe sayıyor gördün mü? Kızım baban ikimizi de keser sen ne diyorsun? Ona varmazsam kaçırım ne demek? Bak duyuyor musun bu edepsizin dediklerini? Vah başıma... Tuh senin kalıbına... Başımızı yere egecek tanıdığımız bildiğimiz insanların içinde bir hiç için..." Kavga gürültü eksik olmadı o günden sonra. Baba yeminler verdirdi. Dayaklar attı da kızı çeviremedi sözünden. "Ben o adama söz verdim, caymam!" diyordu da başka bir şey demiyordu her seferinde. Kaç kez görücüler geldi de, bağıra çağıra evin içinde ölsem de varmam o mobilyacıya diye rezil rüsva etti onları. Kaç kez geldi adamlar, babasının hatırı çocuklarının sevdası için ama kız Nuh dedi peygamber

demedi. Ne bilsindi garibim Mustafa kızın bunca süre onunla sadece oynadığını. Bütün cıvılların gelin "beni bu kez de istetin babamdan" lafları, hep öğretmenin gözünü korkutmak için olduğunu. "Gel istet" derken "bu sefer söz senin olacağım." Derken hep onunla oynadığını, ne bilsindi?

Çileden çıkıyordu her seferinde görücü lafını duyarken öğretmen sevgilisi. "Asarım keserim, yine de yar etmem seni kimselere!" diyordu. Ah ne hoşuna gidiyordu kızın anlatamazdı bu sözler. Ne de yakışıyordu mürekkep yalamış ağzına onun bu laflar. Bir canavar oluyordu tıpkı. Hiç bu kadar güzel bir canavar varmış mıydı daha önce acaba? Daha önce kimse görmüş müydü? Hiç zannetmiyordu. Onun o karanlık koca ağzının içinden çıkan bu sözcükler tıpkı karanlıkta parım parım parlayan koca yıldızlar gibi aydınlatıyordu onun dört bir yanını. Ağustos böceklerinin sesi yankılanıyordu kulağında sonra. Ağzından mürekkep yerine ateş çıktığını da düşlerdi kimi zaman. Yakıp kavuruyordu onu en içten içe. Ah kurban olsaydı ona. Ne yapardı o, sümsük Mustafa'yı. Cılız, tüysüzün tekiydi. Kıvr kıvr saçları vardı üstelik. Zayıftı bir kere ki kemikleri sayılırdı. Avurtları şimdiden çökmüştü, gözleri derine kaçmıştı. Dersin ki kasabanın en yaşlısı Hamit dede. Ya öğretmen. Sarışın düz saçları. Tombul yanakları ne güzeldi. Ne güzel severdi o yanakları. Hafif göbeği bile vardı. Takılmadan edemiyordu göbeğine.

En son onu istemeye geldiklerinde Mustafa'nın şehirden gelmiş halası vardı yanlarında. Kadın kendi kulağıyla duyunca kızın gönlünün başkasında olduğunu kalkıp hışımla terk etti o melun evi ve bir daha da hiçbir şekilde bahsi geçmedi utanmaz kızın ağabeyinin evinde. Ağzına almayacak dedi bu saatten sonra kimse o kızın adını. Mustafa'ma ben daha ne kismetler bulacağım. Ona mı kalmıştı ya? Ama istemedi Mustafa başka bir kismet. Yediremedi kendine. Terk etti köyü. Bir daha da kasabaya dönmedi. Kasabada onun için her gün yeni bir şeyler söylense de çoğu söylentiden öteye geçmiyordu.

DEVAM EDECEK...

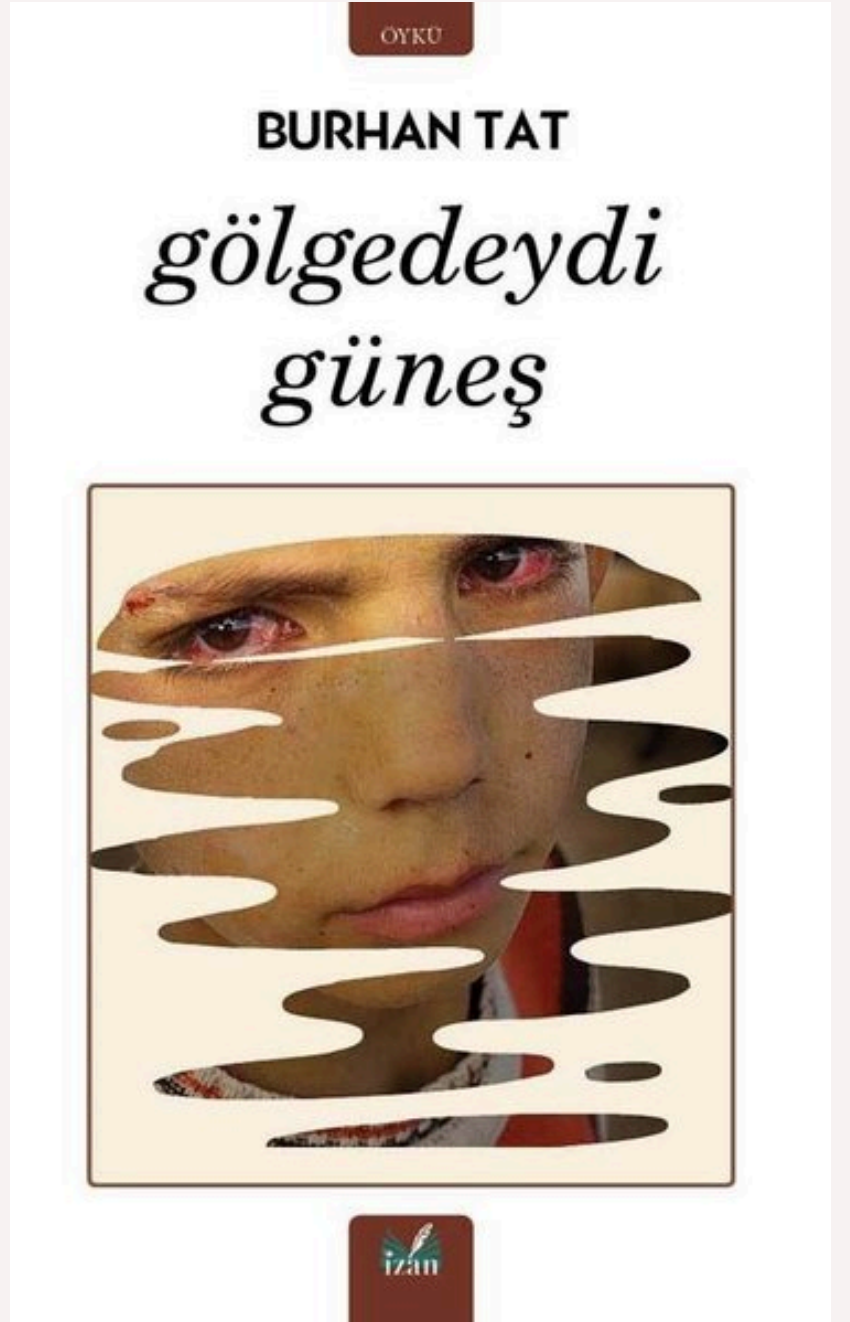
GÖLGEDEKİ GÜNEŞ VE GÖLGEDE KALANLARIN HİKÂYESİNE DAİR ELEŞTİRİ

ELEŞTİRİ
İNCELEME

HAZIRLAYAN:
KEVSER ÖZDAMAR

Gölgedeydi Güneş, Burhan Tat'ın nispeten üç uzun öyküsünden oluşan bir kitap. Yazar, henüz ilk sayfada sizleri muazzam kullanılmış bir dil ile karşılayarak kitaba buyur ediyor. Dili bu kadar düzgün ve pürüzsüz kullanan yazarların bir eserini okuyormuş gibi hissediyorsunuz kendinizi; bir Yaşar Kemal, bir Peyami Safa eseri var zannediyorsunuz elinizde. Eser boyunca şarkılardan, şairlerden, filozoflardan sözler de yer yer beliriyor ve yazarın kusursuz öykü dilini edebiyat dünyasının süsleriyle taçlandırıyor.

İlk öyküde bir mahallenin gençlerinin arasında çocukluğunuza iniyorsunuz. Belki yaşadığınız ama muhtemelen de yaşamadığınız bir mahalle kültürünü öykü sayesinde zihninizde tüm gerçekliğiyle canlandırıyorsunuz. Bir fırında çalışmak zorunda olan ve arkadaşlarıyla buluşmak için yaptığı kaçamaklarda kimi zaman yakalanıp ustasından birkaç posta dayak yiyen Enver'i, kelimelerle arası iyi olan Heysem'le Günay'ı, olan bitenden habersiz çocuksu başkarakteri ve siyasi çalkantılara yelkenini teslim etmiş Öner'i tanıdıkça kendinizi bu grubun bir üyesi addediyorsunuz. Bu çocukların küçük, ama onların dünyasında devasa yer kaplayan maceralarına tanık oluyor, hayata yeniden birkaç yaş evvelki gözlerinizle bakıyorsunuz. Belki bir çocuk öyküsü bile olabilirdi bu öykü. Gel gelelim bu güzel öykünün bir de pürüzü var ki bu kusursuz üslup, bu hoş ambiyans bir sonuca bağlanmıyor ve olayların bir nihayeti, hikayenin bir ana fikri elle tutulur gözle görülür şekilde anlaşılmıyor. Üstelik Öner'in komünist olduktan sonraki ani ölümü, Enver'in kan kaybından ölümün tuzağına düşüp geri gelmesi gibi öykünün havasına ağır gelen olaylar bizi bir ana fikre ulaştırmıyor. Hikâyedeki olaylar savruk kalıyor, bunları ellerinden tutarak ortak bir zeminde birleştirecek ana fikirden yoksun kalıyor. Durum

öyküsü gibi bir öykü de sayılmaz eser nitekim içerisinde küçüklü büyüklü olaylar yer alıyor. Fakat sonu, reklam arası girmiş bir dizi gibi sekteye uğruyor ve bu reklam arası asla bitmiyor.

İkinci öykü Ateş ve Kestane, özellikle hayvan haklarına dikkat çekmesi bakımından beni en çok cezbeden öykü oldu. Bu öyküde kadın haklarına vurgular ve sosyal anlamda ağır eleştiriler elbette ki var. Üstelik yazarın kendi geçmişinin izlerini de taşıyor öykü. Yazar ile bizzat tanışma şerefine nail olmuş bir okur olarak şu sözlerini öyküde bizatihi görür gibi oldum; küçük bir semte atandığı yıllarda eşiyle birlikte el ele şehirde yürümesinin ayıplandığı zamanlardan söz etmişti yazar. Buna rağmen hayvan haklarını dile getiren nadir eser vardır edebiyat âleminde. İşte yazar Burhan Tat, tam da bu noktada kaleminin keskin imgelerini bir hayvanın gözünden öyküyü yazarak kullanıyor. Fakat her güzelin bir kusuru olduğu gibi bu öyküde de bir pürüz olarak gördüğüm noktayı vurgulamalıyım. Belki öznel bir eleştiri bu fakat bence edebiyat âlemindeki özellikle modern edebiyat sonrası kullanımı artan natüralist üslubun tuzağına dikkat etmemiz gerekiyor. Evet, sanat doğanın taklididir ve evet, sanat yaşanmış olandan ilham alır. Fakat yine sanat, insanların hayatın

gerçeklerinden ve ağırlığından köşe bucak kaçtığı ve saklandığı bir sığınaktır. İşte bu sebeple hayatın içinden kaçan okurları yine bu acı gerçekle temas ettirmek, yazara eksi bir puan olarak yeter. Bu gerçeği nasıl tattırmalı okura? Acıyı hissettirmeden acının varlığından nasıl haberdar edilmeli okur? Tam bu noktada Güray Süngü'nün üslubunu örnek göstereceğim. Yine hayatın içinden, acılı ve acınası karakterleri konu edinen yazar Güray Süngü'nün bir öyküsünü hatırlıyorum, sınır kapısında bekleyen bir mülteci kızın hikâyesini anlatıyordu. Fakat bu acıklı senaryoyu dili öyle kullanarak saklamış ve satırların içine özünü öyle akıtmıştı ki. Belki de yakalamamız gereken denge tam da budur: hayatın orta yerinde olmak ancak sözcükleri ustaca kullanarak kapatılması gerekenin de üzerini kapatmak.

Aynı eleştiriye son öykü Gölgedeydi Güneş için de yapacağım ve hatta bu öykü için bu eleştiri doruk noktasına ulaşacak. Natüralizmin, gerçeğin ve doğanın olduğu gibi yansıtılmasının en karanlık yüzü bu öyküde karşımıza çıkıyor. Toplumun kanayan yaralarına, akran zorbalığına ışık tutmak isteyen yazarın düşünce dünyası ne kadar aydınlık olsa da öyküdeki karanlık, sayfaları çevirmekten imtina etmenize neden oluyor.

Bir yazar, kelimeleri yalnızca güzel bir üslupla sıralamak yerine bu kelimeleri, aynı öyküde bahsedildiği gibi, bir satranç taşı gibi ustaca yerleştirerek mesajı en zarif dille vermelidir. Yine bu öyküde kahramanın siyasi koğuşa girişiyle birlikte yazarın üslubunda da Tanzimat dönemi eserlerini andıran ahlak dersi verme eğilimi görülüyor. Sonrasında öykü hızlanıyor ve okuru tatmin etmeyecek kadar kısa cümlelerle konuşmalar geçiriliyor. Örneğin gazetecinin Güneş'e verdiği, hiçbir yerde öğrenemeyeceği hayat dersleri neydi? Yahut Nimet Hanım nasıl oldu da Gülizar'ın anne ve babasını bu kadar hassas bir konuda ikna etti? Belki yazarın öykünün bu kör noktaları hakkında kendisinin de bir çözümü yok. Bu sebeple okurun hayal dünyasına bıraktı. Fakat bu geçişler o kadar hızlı ki okur, hayal dünyasına bu denli yüklenilmesini akıllara zarar buluyor.

Her ne kadar olaylar ve ana fikrin bağlantısı konusunda yazarı eleştirsek de yazarın dili ustaca, sadelikle ve pürüzsüzlükle kullanımı, toplumsal meselelere yakından bakışı, toplumun dertleriyle dertlenişi ve sorunlara uhuletle çözüm getirilmesi dileğini takdir edeceğinize eminiz. Gölgedeydi Güneş, bu takdiri kazanmak için raflarda siz değerli okurlarını bekliyor.

KAYBETME KORKUSU VE EYLEMSİZLİK: KÖREBE'DE ARZUNUN ÇATIŞMALI DOĞASI

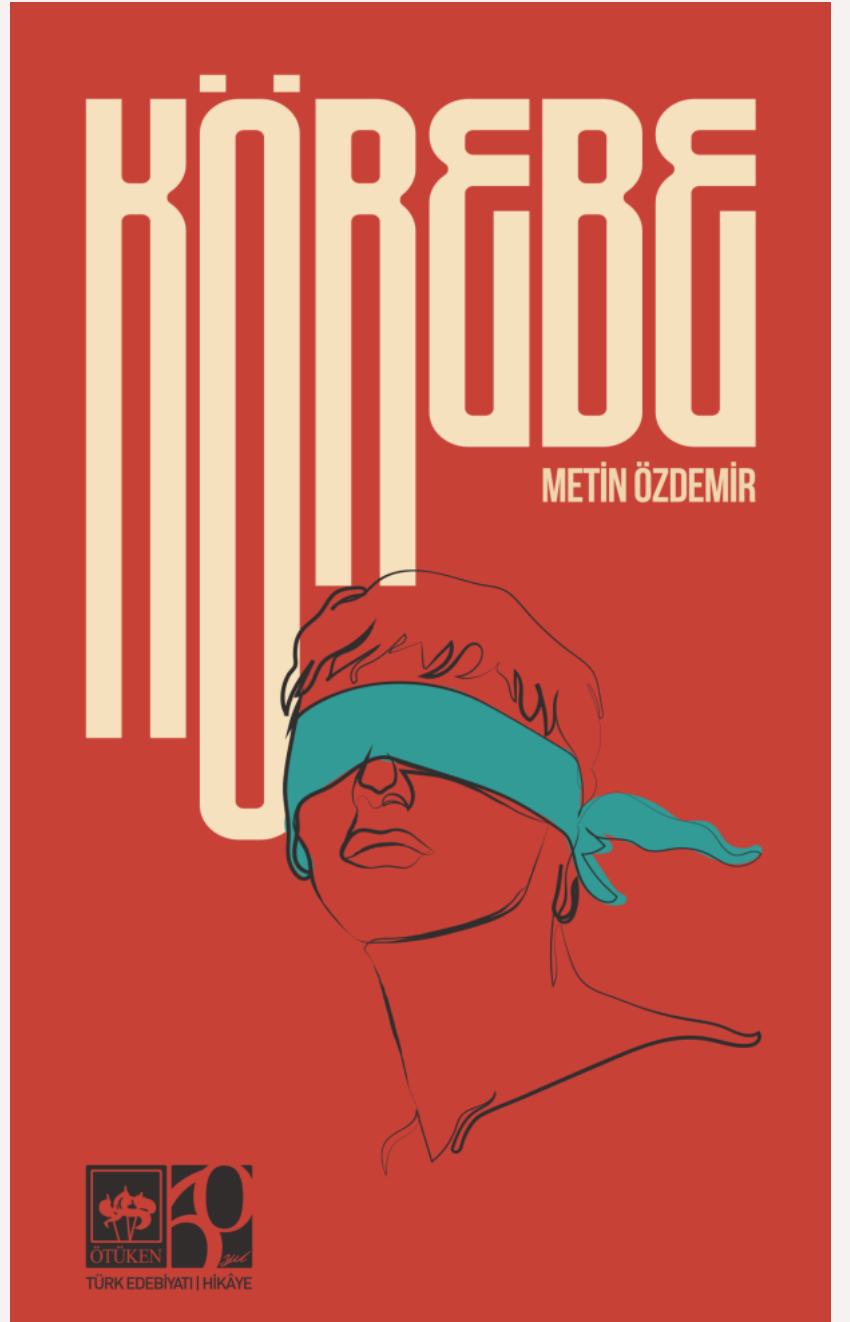
*METİN ÖZDEMİR'İN KİTABINA BİREYİN İÇ DÜNYASINDAN BİR BAKIŞ

ELEŞTİRİ
İNCELEME

HAZIRLAYAN:
MEHMET EMİN ÜNAL

Metin Özdemir'in Körebe adlı kitabı, bireyin iç dünyasına doğru, gözleri bağlı bir yolculuk sunuyor. Kitap, yalnızca anlatının değil, insan ruhunun da üç bölümde işlenen bir çatışmasını içeriyor: Oyunlar, Oyuncular ve Oyunun Sonu. Bu üçlü yapı, insanın arzularına, korkularına ve nihayetinde eylemsizliğe nasıl sürüklendiğini gösteren bir iç anlatıya dönüşüyor. Özdemir, bireyin varoluşsal mücadelesini; istemekle korkmak, başlamakla vazgeçmek, var olmakla görünmek arasında salınan bir zihinsel gelgit üzerinden aktarıyor.

Eserdeki temel izleklerden biri, arzunun taşıdığı tehdidin farkındalığı. Kitap boyunca sıkça karşımıza çıkan ve metnin ruhunu belirleyen şu satırlar, bu gerilimi kristalize ediyor:

“Bir şeyi çok isteyip ona uzandığımda kaybetme kaygısıyla baş etmem gerekiyor fakat istememek de elde edildiğindeki durumdan vazgeçmek anlamına geliyor. Öte yandan bir şey elde edildiğinde yitirilmiş olmuyor mu?”

Bu cümle, kitabın yalnızca anlatıcısının değil, okurun da zihin kıvrımlarında yankılanan bir hakikate temas ediyor: Arzu, yalnızca istek değil, aynı zamanda kayıp tehdididir.

Bu çelişki, Özdemir’in metninde oyun metaforu üzerinden anlatılıyor. Oyun, başlangıçta çocukluğun neşeli bir uğraşı gibi görünse de, Körebe’de hem bilinmezlikle hem de yönsüzlükle kuşatılmış bir yaşamsal deneyime dönüşüyor. Oyunun kendisi, hayatı simgeliyor belki de; oyuncular, rollerini sorgulayan bireyler. Ancak esas vurucu olan, oyun alanına girmeye cesaret edemeyen ya da oyuna katılsa bile “zamani gelmeden kozlarını sürmekten” korkan bireyin duruşu. Bu duruş, bir korkaklık değil, daha çok kırılğan bir farkındalığın sonucu. Anlatıcının iç sesi, hayatla girdiği bu kırılğan pazarlığı bir tür felç hâliyle sonuçlandırıyor:

“Duygularımın felç olduğu bir eylemsizlik.”

Bu noktada kitabın hukukla ve yargıyla kurduğu sembolik ilişki dikkat çekici. Anlatıcının her düşüncesi, sanki kendi içinde yargılanıyor. Her duygu, bir mahkeme salonuna dönüşüyor; vicdanın tanık sandalyesinde oturduğu, arzunun savunma yaptığı, korkunun ise hâkim kürsüsüne çıktığı bir iç mahkeme bu. Düzen arayışı, hesap verme ihtiyacı ve kararsızlıkların geriliminde kurulan adalet terazisi.

Körebe, bireyin kendi duygularını, isteklerini ve korkularını ne kadar tanıdığını sorgulatan bir metin. Gözleri bağlı bir çocuk gibi, yaşama dokunmak isteyen ama aynı zamanda incinmekten korkan bir yetişkinin iç sesiyle örülmüş. Özdemir’in anlatımında bu kırılğanlık, basit bir iç döküm ya da karamsarlık değil; daha çok, modern bireyin duygu aralığına dair dürüst bir tanıklık. Çünkü dile gelen, dünyaya gelir.

Duygunun ya da düşüncenin içte kaldığı sürece biçimsiz bir yük, ifade edildiğinde ise bir varlık olduğunu hatırlatıyor Özdemir. Sessizce içe akıtılan her korku, her arzu, büyüyerek iç dünyayı kuşatıyor. Oysa söze dökülen, ismini bulan, dışa çıkan duygu; hem hafifliyor hem şekil kazanıyor. Körebe, bu anlamda bir yüzleşme cesaretinin kitabı.

Son bölüm olan *Oyunun Sonu*, yaşamın nihai yüzleşmesini getiriyor. Ne kazanılmış bir zafer ne de kesin bir teslimiyet var burada. Daha çok bir “arada kalış”, bir bekleyiş, bir duygu felci... Kitabın finaline yaklaşırken metin şöyle fısıldıyor sanki:

“Belki de hayat, hiçbir zaman tam olarak başlamadığı için sona da ermiyor.”

Bu sözsüz bitimsizlik, çağımız bireyinin zihinsel yorgunluğunu da simgeliyor.

Körebe, içsel kararsızlığın ve eylemsizliğin kitabı değil yalnızca; aynı zamanda çağdaş insanın kendi arzularıyla kurduğu karmaşık ilişkinin aynası. Özdemir, yaşamı “bir şeyi istemekle ondan kaçmak” arasında askıya almış bir bireyin sesiyle anlatırken, okuru da kendi iç oyunlarına çağırıyor. Çünkü her birimizin hayatında, bir kez olsun, gözleri bağlı halde duvara çarpmaktan korktuğumuz bir körebe oyunu olmuştur.

ÖYKÜMEN KÜTÜPHANE

HAZIRLAYAN:
YAKUPHAN GÜLEÇ

yunus emre çavuş

Gökhan Yılmaz-Tüm Müdahalelere Rağmen

Gökhan Yılmaz, beşinci kitabı Tüm Müdahalelere Rağmen'i "kurtarılamayanlara ve kurtulmak istemeyenlere" ithaf ediyor.

Yılmaz'ın yalnızlığı, yaşlılığı, dışlanmışlığı sorguladığı öykülerinde, herkes gibi olmayı reddeden karakterlerin dünyasına yakından bakıyoruz. Dile Gelenler ve Dilden Gelenler olarak iki ayrı bölüme ayrılan on dört öykü, yazarın kendine özgü oyunbaz üslubuyla kimi zaman hüznendiriyor kimi zaman gülümsetiyor.

Duygulandı Ceylan. Acıdı. Hem annesine hem kendine. Keşke bazı şeyleri fark etmemenin bir yolu olsaydı. İnsan akli avunmak için çırpındığını bilmeseydi. Ağladığını mesela anlamasaydı da kendiliğinden aksaydı yaşlar. Geçmişin az sonrasında kapıyı açıp bebekle anneyi buluşturduğunda Aziz'in annesi söyleseydi ona ağladığını.

Gökhan Yılmaz, Tüm Müdahalelere Rağmen, Yapı Kredi Yayınları.

Ahmet Yetik-Kırlangıçlar Yuvaya Dönmedi

“Halaza ekinlerin arasından tane tane kırmızı gelincikler başları yüksekte süzülüyorlardı. Gözümler, en uzak köşesinden başlayıp ayak ucuma kadar gelincik tarlasını süzdüm. Hemen dibimde birkaçı yeni açmış, diğerleri henüz kabuğunda bekleyen gelincikler vardı. Dizlerimi kırıp çöktüm. Henüz açmamış gelinciklerden birini parmaklarımın arasına sıkıştırdım. Baş parmağımla okşadım onu. Bu sahne beni çocukluğuma götürmüştü. Ne zamandı o? Kaç yaşındaydım?”

Toprağın kokusu, rüzgârın fısıltısı, yanından geçip gittiğimiz insanlar ve hatıralar...

Kırlangıçlar Yuvaya Dönmedi, köy hayatının sade gerçekliğinden başlayarak insan ruhunun derin kıvrımlarına uzanan öykülerden oluşuyor.

Zamanın yavaş aktığı bir köy meydanından, şehirlerin kalabalığında kaybolmuş bir yüzün hikâyesine... Umut, özlem ve değişim temalarının iç içe geçtiği bu öyküler, okuyucuyu hem nostaljik bir yolculuğa çıkarıyor hem de iç dünyasında yankılanan duygulara dokunuyor.

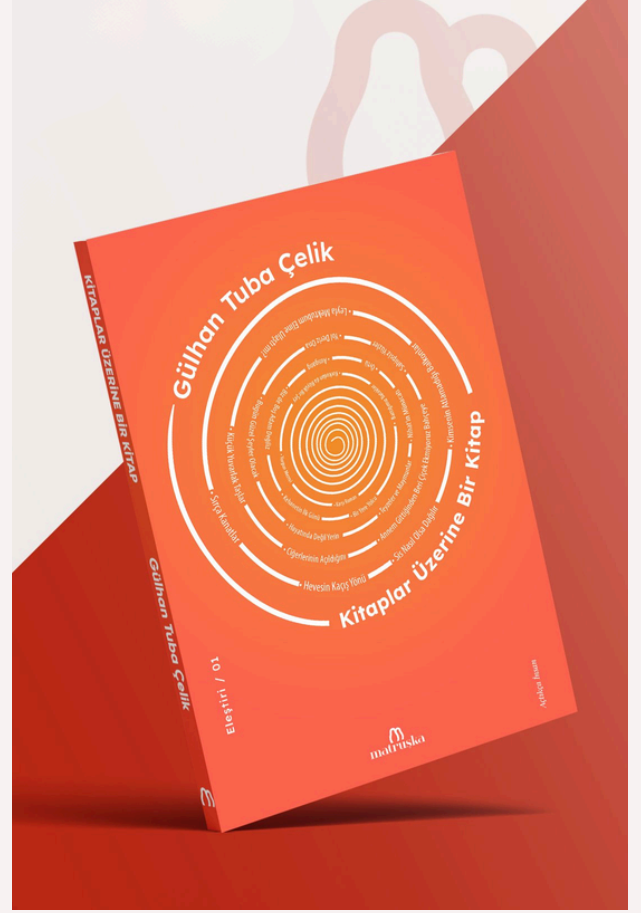
Ahmet Yetik, *Kırlangıçlar Yuvaya Dönmedi*, Portakal Sulu Ördek Yayınları

Kırlangıçlar Yuvaya Dönmedi, geçmişin izlerini bugüne taşıyan, hüznün ve umudu aynı satırlarda buluşturan bir kitap.

Gülhan Tuba Çelik-Kitaplar Üzerine Bir Kitap

Kitaplar Üzerine Bir Kitap, edebiyatın çok yönlü doğasını keşfetmek isteyenler için hem teoriyi hem de pratiği ustalıkla bir araya getiriyor. Yazıyı anlatıya, kurguyu gerçeğe, retorığı düşe dokuyarak adeta bir potada eriyen metinlerin ince detaylarını işliyor. Bu kitap, okuru yalnızca edebiyatın katmanlı dünyasında bir yolculuğa çıkarmakla kalmıyor; aynı zamanda anlatının gücünü, insanı etkileyen derin bağlamları ve sözcüklerin yankılarını anlamaya davet ediyor.

Kitapların yalnızca okunacak metinler değil aynı zamanda hissedilecek birer yolculuk olduğunu hatırlayacak, farklı perspektiflerin keşfine kapı aralayacaksınız.

Gülhan Tuba Çelik, Kitaplar Üzerine Bir Kitap, Matruşka Yayınları

Öykümen Sözlük

HAZIRLAYAN:
EZGİ DALAN

yunus emre çavuş

ÖRNEK OKUR

“Eco daha önceki yapıtlarında ortaya koyduğu Ampirik okur, Örtük Okur ve Örnek Okur ayrımlarına dayanarak, bu kavramı büyük bir ustalıkla, metnin amacının Örnek Okur’u üretmek olduğunu ima edecek şekilde yorumlar; Örnek Okur, metni bir bakıma okunması tasarlanan -bu tasarımı, çoğul yorumlara elverecek şekilde okunma olasılığını içerebilir- biçimde okuyan okurdur.

Umberto Eco, Yorum ve Aşırı Yorum, Ayrıntı Yayınları.

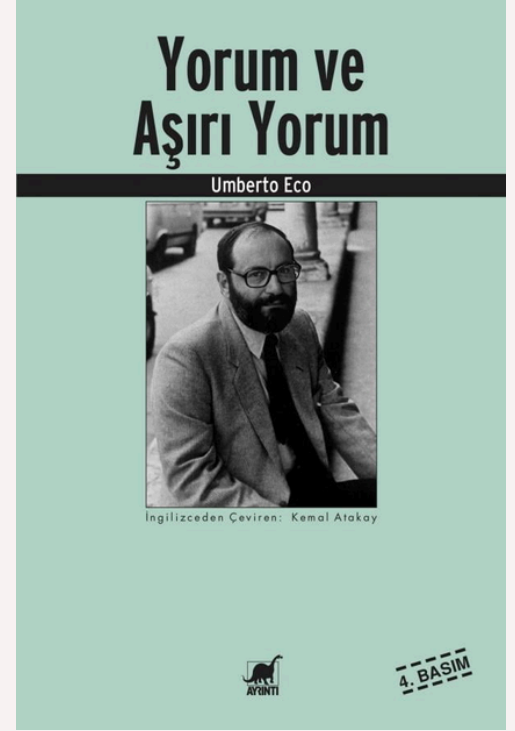
AMPİRİK YAZAR

“Ampirik Yazar ‘kendi’ metninin (bu ‘kendi’ sözü, bütün yorum kuramcılarının itirazsız kabul etmeyecekleri bir iyelik zamiridir) yorumcusu olarak ayrıcalıklı bir konuma sahip midir? Eco, 1950’lerde Yeni Eleştirmenlerin yücelttikleri bir öğretiyi benimser; bu öğretiye göre, yazarın metin öncesi niyeti -belli bir yapıtı yazma girişimine neden olabilecek amaçlar- yorumun mihenk taşıyla sağlayamaz hatta bir metnin anlamına ya da anlamlarına götüren kılavuzlar olarak konu dışı veya yanıltıcı olabilir.”

EDEBİYAT AÇISINDAN ANLAM

“Kendisini ‘konuşma dil’inde bulan her ifadenin, ister istemez bir veya daha fazla anlam içermesi, kimi zaman dolaylı anlamlar barındırması veya işaret etmesi, günlük hayatımızın olağan verisidir. Bu nedenle ‘olağan dil’in dışına çıkılsa bile anlam meselesi bir alışkanlık, bir eğilim olarak, ister istemez bir yerlerde, konu edilir. Böylece ‘olağan insan’ın anlam arama alışkanlığı, dilin başka kullanım alanlarında ve başka dil şekillerinde de baş gösterir. İnsan ‘anlam’a bağımlıdır.”

Oktay Taftalı, Edebi Söylem ve Varoluş, Mühür Kitaplığı.

ÖYKÜ LENS

KÜRKÇÜ DÜKKÂNI

“Alo? Aç telefonu. Sana geldim. Kuzu kuzu geri döndüm. Kürkçü dükkânına dönermiş tilkiler. Çünkü derisini yüzen, kürkünü çalan vahşetin kapısına bağlarmış gönlünü. Çünkü kürkünü ince dişli bir tarakla nazıkçe tarayan elleri bulamazmış bir daha ne yerde ne de gökte.

Alo? Aç telefonu. Sana geldim. Caddeler bomboş. Sabah, ilk ışıklarıyla yıkıyor ıslak sokakları. *Bugün pazar. Ve ben seni çok özledim.* Şu kepenkleri indirilmiş dükkânları görüyor musun? İşte öyle indirdim kalbimin perdelerini. Yalnız senin için yanıyor ışıklar gönül sahnemde. Ne olur uzat bana ellerini. Sen beni bırakırsan, ben hayatı neresinden tutayım? Aç şu telefonu. Sana geldim. Kapına geldim.”

“Değerli müşterimiz, eksik veya hatalı tuşlama yaptınız...”

Kevser Özdamar

ÖYKÜMEN

MEVSİMLİK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ